

5
2017

liturgijsko-pastoralni list

ŽIVO VRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XXXIV • CIJENA: 13 KN

Liturgija – škola služenja

od 21. svibnja do 14. lipnja 2017.

5 • 2017

God. XXXIV. (2017.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Ante Crnčević

Uredničko vijeće:
mons. Ivan Šaško,
Ante Crnčević, Petar Bašić,
Ivan Ćurić, Ivica Žižić

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Ivan Šaško

Uredništvo:
Ante Crnčević, Ivan Andrić,
Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Tomislav Koščak

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
Faks: 01 5635 051
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Grafika Markulin, Lukavec

Vladimir Blažanović:
Pranje nogu, 1995.

ISSN 1331-2170 – UDK 282

ŽIVO VRELO

urednikova riječ

1

- ☐ Euharistija – put ljubavi

naša tema: Liturgija - škola služenja

2

- ☐ Služenje – način kršćanskoga 'biti', A. Crnčević
- ☐ »Tibi ministrare«. Kršćanska paradigma služenja u duhu liturgije, I. Šaško

otajstvo i zbilja

16

- ☐ Biblijska razmišljanja:
I. Bodrožić, D. Runje, I. Raguž,
I. Šaško, A. Vučković
- ☐ Šesta vazmena nedjelja
- ☐ Uzašašće Gospodina našega Isusa Krista
- ☐ Sedma vazmena nedjelja
- ☐ Pedesetnica. Duhovi
- ☐ Svetkovina Presvetoga Trojstva

u duhu i istini

36

- ☐ Spomen sakramenta potvrde,
prenošenje i gašenje uskrсне svijeće

trenutak

40

- ☐ O nadnevcima svetačkih slavlja

Euharistija – put ljubavi

 Put življenja Kristova dara vjere može biti sažet u rečenicu: »Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu« (1Iv 4, 16). Svojim učenicima Krist, međutim, nije ostavio samo riječ poziva na ljubav; nije se zadovoljio ni djelima ljubavi, pa niti primjerom ljubavi kojom nas je ljubio »do kraja«, do dara svoga života. Svojoj je Crkvi ostavio *sakrament ljubavi*, otajstvo euharistije, u kojoj nas »nastavlja ljubiti do kraja« (*Sacramentum caritatis*, 1).

Crkva, svjesna da iz toga sakramenta ljubavi proistječe sva njezina snaga, trajno nastoji vjerom bistriri i dostojnim slavljenjem očitovati liturgiju euharistije kao zbiljsko odjelotvorenje Kristove ljubavi. Iako zaodjevena u obredni čin Crkve, euharistija nije svediva na »činjenje Crkve« jer se zajednica vjernika u slavljenju euharistije prije svega otvara Božjemu djelu ljubavi koje se nad njom izvršuje. Taj *red ljubavi* (*ordo caritatis*) postaje prvim 'pravilom' i normom slavljenja euharistije (*ordo celebrationis*). Počelo postaje načelom. Nastojanje za ljepotom slavljenja i traganje za ljepotom obreda i svega što je uključeno u liturgijsku obrednost, samo su pokušaj odgovora Crkve na *ljepotu ljubavi* kojom nas Bog u sakramentu euharistije trajno ljubi.

U estetiku slavlja uvijek je ugrađena euharistijska etika života. U slavlju smo nahanjeni i okrijepljeni da »budemo ono što smo primili«, kruh koji se lomi za život svijeta. Euharistija, življena u zajedništvu Crkve, ne dopušta da »ostanemo« u okupljenosti oko oltara, oko primljenoga dara, nego da ga nosimo u svoje živote, u susrete, u odnose, u životna djela, u svijet... Zato svako slavlje završava poslanjem: »Idite...«. Euharistija je sakrament »kršćanskoga puta«, nasljedovanja Krista u njegovu služenju, u njegovu »lomljenju« za život svijeta.

Crkva svoje poslanje u svijetu živi ne samo snagom svoje vjernosti nauku koji joj je (jednom, nekoć) u evanđelju predan, nego i životvornom snagom koju svakodnevno prima iz Božjega darivanja u sakramentu ljubavi. Slavlje euharistije, kao iskustvo Božje ljubavi, postaje normom življenja Kristovih učenika: Krist koji se u euharistiji 'lomi' i 'daje' svojim učenicima, jest snaga vjerničkoga 'davanja' za druge – u ljubavi koja služi.

Urednik

»Tibi ministrare«

Kršćanska paradigma služenja u duhu liturgije

Ivan Šaško

Kršćanska paradigma nije vladati, nego služiti. U današnjim društvenim i kulturološkim okvirima to je iznimno važno polazište, osobito onda kada se i pojam služenja zlorabi i previđa da se u služenju upućuje na Drugoga, na suprotnost sebičnosti, na promatranje sebe u svjetlu kojemu nismo izvorište. U otklonu od D(d)rugoga započinju sve ljudske drame koje se razvijaju postavljanjem sebe kao mjerila.

Vlastitost kršćanske molitve je stavljanje vlastitoga života, srca, u suzvučje s Očevom voljom te je sasvim prirodno da molitelj bude u suglasju i s providnosnim

Božjim djelovanjem na dobro svih ljudi (usp. Mt 7, 21). Kao posljedica toga slijedi da molitva koja ne bi postala služenjem, nije istinska molitva, nego dvoličnost. Zato se kršćansko

služenje ne može svesti na socijalno djelovanje, zaboravljajući njegovu jezgru. »On, Riječ koja je 'uzela tijelo', svojom ljudskom molitvom ima udjela u svemu što žive 'njegova braća'; supatnik je njihovih slabosti da bi ih od njih oslobodio.« (Katekizam Katoličke Crkve, 2602)

U liturgijskoj terminologiji ima puno riječi koje se odnose na služenje i koje je moguće dovesti u vezu s tim značenjem. Ipak, središnji su glagoli *servire* i *ministrare*, pri čemu je prvi općenitiji, a drugi ima svoju tehničku, 'institucionalnu', strukturalnu vrijednost i posebnost. U njihovu izravnu značenju uvijek ih treba razmatrati u svjetlu evanđelja i osobe Isusa Krista, jer ih se može svesti samo na socijalnu dimenziju (što se dogodilo s riječju 'servire': služiti, usluga, servis) ili promijeniti značenje ('ministar' je viđen kao 'moćnik', dio vlasti, a ne u značenju pojma *minus* (ter) – manji (triput), dakle u odnosu na onoga tko je veći).

I službenici Crkve nazvani su imenom *minister*, a zaređeni su i postavljeni unutar obreda koji odražavaju shvaćanje. Zato je i najbrži način otkrivanja tumačenja kršćanskoga služenja onaj koji ide putem molitve (i obreda). Tomu spoju prethodi onaj biblijski sloj koji sadrži Božju objavu u Riječi.

Vlastitost kršćanske molitve je stavljanje vlastitoga života, srca, u suzvučje s Očevom voljom te je sasvim prirodno da molitelj bude u suglasju i s providnosnim Božjim djelovanjem na dobro svih ljudi (usp. Mt 7, 21). Kao posljedica toga slijedi da molitva koja ne bi postala služenjem, nije istinska molitva, nego dvoličnost.

Danas bi se moglo površno zaključiti da je kršćansko služenje svedeno na socijalno djelovanje, zaboravljajući njegovu jezgru. Naime, za Isusa služenje ljudima započinje u molitvi. »U svojoj molitvi on nosi ljude: budući da je utjelovljenjem uzeo ljudsku narav, prinoseći sama sebe, i njih prinosi Ocu. On, Riječ koja je 'uzela tijelo', svojom ljudskom molitvom ima udjela u svemu što žive 'njegova braća'; supatnik je njihovih slabosti da bi ih od njih oslobodio. Zato ga je Otac i poslao. Njegove riječi i djela bivaju tada kao očitovanje njegove molitve 'u tajnosti'.« (Katekizam Katoličke Crkve, 2602)

Dva evanđeoska teksta kao ključ razumijevanja

Potvrda uske povezanosti koja povezuje molitvu i služenje, odnosno ljubav prema Bogu i bližnjima, može se naći na više mjesta u Svetome pismu, a vrijedno je posebno spomenuti: *Lk* 10, 38-42 i *Iv* 13, 1-5.

Lukin tekst odnosi se na Isusov dolazak u kući Lazarovih sestara, gdje se Marta spominje kao ona koja ugošćuje Isusa. Ta se Martina uloga 'prvenstva' vidi i u Ivanovu Evanđelju (11, 20.28), gdje ona ide ususret Isusu, a zatim poziva Mariju da bi ju obavijestila o Isusovoj nazočnosti. Ipak, Luka naglašava Mariju koja sluša Isusovu riječ, ističući razliku u dvama pristupima i okolnostima. Naime, Marta »bijaše sva zauzeta posluživanjem (grč. *diakonia*)« (*Lk* 10, 40a), na što slijedi njezin prigovor: »Gospodine, zar ne mariš što me sestra samu ostavila posluživati (*diakonein*)?« Isusov je odgovor i jednostavan i zagonetan: »Marija je izabrala bolji dio (grč. *ten agathèn merída*) koji joj se neće oduzeti.« Taj se odgovor može odnositi na nepotrebnost pretjerivanja u zabrinutosti i na davanje prednosti slušanju Isusa.

Obično se ti odnosi stavljaju na matricu napetosti molitve i služenja, kontemplacije i akcije, ali je zanimljivo da ta perikopa slijedi neposredno nakon prispodobе o milosrdnome Samarijancu, u kojoj Isus poimanje 'bližnjega' proširuje na sve ljude i ljubav postavlja iznad svih kriterija, te bi time išla u prilog služenju. U prvome je planu upućivanje na slušanje Riječi kao 'jedinoga potrebnog', kao nužne hrane za život s Bogom. U dnu kršćanskoga služenja, kao središte se ne nalaze ljudska nastojanja i brige, nego Isusova osoba. Tako, istinsko pitanje nije prvotnost molitve nad posluživanjem, nego pitanje središta koje Marija prepoznaje sa svom jednostavnošću. U Isusu imaju izvorište, snagu i životnost i služenje i molitva.

U dnu kršćanskoga služenja, kao središte se ne nalaze ljudska nastojanja i brige, nego Isusova osoba.

Vladimir Blažanović: *Isus u domu Marte i Marije*, 2009.

Gesta pranja nogu (Iv 13, 1-5) smještena je u okvir velikoga početka drugoga velikoga odjeljka Evanđelja po Ivanu, 'Knjige proslave' (pogl. 13-20), a nakon 'Knjige znamenja' (2-12). U sâm opis toga čina uvode: niz vremenskih odrednica (neposrednost blagdana Pesaha), Isusova svijest o hodu prema muci i proslavi, ljubav prema svojim učenicima kao temelj djela koje će izvršiti, činjenica đavolskoga uplitanja u Judin život, čime započinje proces predanja ljudima i Ocu. Nakon toga slijedi opis pranja nogu.

Način odjevenosti i Isusov stav u odnosu prema učenicima pokazuju tipičan odnos gostoljubivosti i poštovanja sluge prema gospodararu, jasno očitujući podložnost. No, iz prethodnih je redaka vidljivo da tu Isusovu gestu ne možemo shvatiti tek kao gestu poniznosti i služenja, nego kao simbolički čin koji proročki preduhitruje otajstvo koje će se uskoro obistiniti: Isusov vazmeni prjelazak k Ocu; prinošenje sebe za spasenje svijeta, u kojemu se prigiba do dna nad grijesima ljudi, kako bi ih pročistio svojom ljubavlju, zapečaćenom žrtvom na križu. Ta gesta ima i vrijednost etičke primjernosti, kako to ističe i sam Isus: *Razumijete li što sam vam učinio? Dao sam vam primjer.*

Isusov vazmeni prjelazak, u koji smo uronjeni u svakome euharistijskom slavlju, izvorište je ljubavi i služenja. Na njega se vraćamo, rastući u zajedništvu s Kristom, gdje je čvorište i razrješenje prividne 'dijalektike' molitve i služenja, ljubavi prema Bogu i prema čovjeku. Isus je pored nas kao onaj koji služi (usp. Lk 22, 37) i on nas odgaja za služenje kao obilježje naše pripadnosti njemu.

»Astare coram te et tibi ministrare«

Da bismo, dakle, otkrivali 'bolji dio', potrebno je krenuti od euharistijskoga slavlja, koje u svojem srcu, u euharistijskim molitvama, sadrži upravo naglasak na služenju. No, najprije je nezaobilazno euharistiju promatrati kao veliko djelo zahvaljivanja i služenja. Dakle, ne radi se tek o nekome izrazu, nego o cjelini koja je prožeta dinamikom služenja. U tome duhu pogledajmo i nekoliko izrijeaka.

Susreti s Isusom
očituju njegovo služenje.

U *Prvoj euharistijskoj molitvi*, u 'Spomenu za žive' kaže se: »Ti si spoznao njihovu vjernost i znaš im odanost«, što upućuje na raspoloživost i na stav koji se izričito naglašava prije riječi ustanovljenja euharistije: »Blagohotno primi ovaj žrtveni prinos nas tvojih slugu (doslovno: našega služenja – *oblacionem servitutis nostrae*) i sve obitelji tvoje«, kao i u dijelu nakon riječi posvete darova: »Mi sluge tvoje (*nos servi tui*) i tvoj sveti puk... prinosimo preslavnome tvom veličanstvu od svega što si nam dao i darovao žrtvu čistu...«. Ta dimenzija služenja izrečena je i u hrvatskome prijevodu molitve u spomenu na mrtve (»Spomeni se, Gospodine, slugu i službenica svojih») i u zazivu zagovora zajedništva svetih (»i nama, svojim grešnim slugama«).

U *Drugoj euharistijskoj molitvi* progovara predivan izraz koji bi mogao biti počelo sve kršćanske duhovnosti: »Zahvaljujemo što si nas pozvao da stojimo pred tobom i tebi služimo« (*gratias agentes quia nos dignos habuisti astarte coram te et tibi ministrare*).

U *Četvrtoj euharistijskoj molitvi* produbljuje se pogled u smjeru stvaranja: »Čovjeka si sazdao na svoju sliku i povjerio mu brigu za cijeli svijet, da služi samo tebi, Stvoritelju (*tibi soli Creatori serviens*), a svemu svijetu gospodari.«

Kao što tumači papa Benedikt XVI. (usp. *Homilija na Veliki četvrtak*, 20. ožujka 2008.), govoreći poglavito svećenicima, izraz »astare coram te et tibi ministrare« u Starome je zavjetu imao naglašeno obredno značenje: svećenicima su pripadala sva bogoslužna djela predviđena Zakonom. To je djelovanje u skladu s obredom obilježeno kao služenje, te je razvidno u kojemu se duhu trebaju vršiti ti čini. Usvajanjem riječi 'služiti' u euharistijskoj molitvi, značenje toga pojma se prilagodilo u skladu s novošću kršćanske liturgije. Predsjedatelj euharistije služi Bogu i ljudima. Liturgija je ponajprije Bogo-služje, služenje Bogu. Krist je sebe prinio Ocu, darovao se za ljude. Slaveći liturgiju, u tu se službu i služenje ucjepljuje svećenik i svaki vjernik, nutarnjim sudjelovanjem, ali i djelima koja slijede iz toga sudjelovanja, jer se u euharistiji moli da postanemo jedno Tijelo i jedan duh – Kristov.

Naše slavljenje (*ars celebrandi*) treba postati jedno s načinom življenja (*ars vivendi*). To je u središtu kao 'najbolji dio', u kojemu je ljubav 'najizvrsniji dar'. Služiti Gospodinu i bližnjima u sebi sadrži blizinu, pristup u najskrovitije dijelove života onih kojima služimo. Mada se u svjetlu podložnosti može previdjeti, otvara se prostor prisnosti. On pak sa sobom nosi i opasnost navike, uobičajenosti, gubitka osjećaja za dragocjenost i poštovanje, za novost i iznenađenje. Iz liturgije ne dolazi značenje ravnodušnosti srca, nego milost i svijest o ljudskoj nedostatnosti koja ne oduzima radost, nego nas trajno poziva na otkrivanje i prihvaćanje Božje volje te na usklađivanje s njom. I ponovno snagom Isusova primjera koji u Getsemaniju moli da ne bude njegova, nego Očeva volja (usp. *Lk* 22, 42), papa Benedikt tumači da je grijeh prvih ljudi bio u tome da su htjeli ostvariti svoju, a ne Božju volju, a kušnja čovjeku uvijek dolazi od težnje za potpunom ljudskom samostalnošću koja bi bila odvojena od Boga. U dnu nije stav služenja, nego njegova nijekanja u pokušaju dosezanja punine čovjества s pomoću posvemašnje slobode. »No, upravo se tako postavljamo protiv istine – nastavlja Papa – jer je istina da svoju slobodu trebamo dijeliti s drugima i možemo biti slobodni

Ljubio ih je do kraja,
do potpunoga predanja sebe.

Michelangelo Buonarroti: Pietà,
nedovršeno djelo, detalj, 1547.;
Museo dell'Opera del Duomo,
Firenze.

sažeo u gestu lomljenja kruha i u pranje nogu učenicima. Tom gestom ljubavi do krajnjih granica ljudskosti, do kojih niti jedan čovjek ne može doprijeti, Isus pere i liječi našu oholost i sebičnost, osposobljujući nas da budemo Božji sustolnici. U Kristovu križu objavljena je punina služenja koje je istodobno i poniženje i uzvišenje. On je sišao k nama, a naše uzdignuće ostvaruje se našim silaženjem s Njim i prema Njemu – prema bližnjima.

Nekoliko molitvenih primjera

Uistinu je puno molitvenih tekstova koji u sebi sadrže pojam služenja i službe. Taj je raspon velik u svakome obredu. Nakon što smo ga postavili u kristovsko motrište, lakše je svaki od izraza čitati u snazi Isusovih riječi da nije došao biti služen, nego služiti (*non venit ministrari, sed ministrare*). Upravo se ta njegova rečenica (usp. Mk 10, 45; Mt 20, 28) nalazi u više molitava, osobito u obredima ređenja. Zato se često govori o: vjernome služenju, pastoralnome služenju, svećeničkoj službi, službi Crkve i sl.

Posebno su privlačni primjeri koji ne pripadaju 'jakim vremenima', a odražavaju duh služenja koji provire iz euharistije. Primjer za to je molitva 'vremena kroz godinu' koja je na hrvatski prevedena ovako: »Gospodine, blagovali smo kruh s nebeskoga stola. Molimo te, po ovoj gozbi ljubavi potakni nam srce da ti služimo u svojoj braći.« (Popričesna molitva, XXII. nedjelja 'kroz godinu'). U našem prijevodu 'gozba' stanovito tumačenje, jer je u izvorniku »nutrimentum caritatis« (hrana ljubavi), a jednako se tako moli ne da nam »potakne«, nego »učvrsti (*confirmet*) srca«, da bismo služili (*ad ministrandum*) Gospodinu. Poveznica između ljubavi i služenja konstanta je koja ne dopušta razdvajanje, jer bi se narušio smisao kršćanskoga služenja koje nije prisila, već izražaj najveće slobode.

Na tragu biblijskoga temelja za razumijevanje služenja dodajem zbornu molitvu spomena sv. Marte: »Svemogući vječni Bože, tvoj je Sin bio gost u kući blažene Marte. Podaj, molimo, da i mi po njezinu zagovoru vjerno služimo Kristu u braći ljudima te nas ti na kraju života ugostiš u nebeskom dvoru.« U toj je molitvi istaknuta njezina gostoljubivost i vjernost, te se po-

samo u zajedništvu s njima.« Mjera naše slobode je Božja volja i to u Crkvi koju vodi Krist i Duh Sveti. Na tome je tragu naše vjerovanje u Crkvi i s Crkvom, naš govor s Crkvom i naše služenje.

Isus je Petru rekao da će ga voditi kako ne bude htio, a baš je to sastavni dio našega služenja i – ma koliko izgledalo proturječno – to je izražaj istinske slobode. U dopuštanju da budemo vođeni, suprotno od naših zamisli i planova, doživljavamo novost – bogatstvo Božje ljubavi.

Isus Krist je kao Božji Sin bio Gospodin, ali je iz ljubavi Božje postao Božjim slugom o kojemu je prorokovao Izaija. Želio je biti sluga svima, a svoje je velikosvećeništvo

tvrdi njezina svetost u upućenosti na Krista, što ojačava ispravnost na početku navedenoga pristupa u kojemu i slušanje i molitva, i revnost i služenje, imaju središte u Kristu.

Raznolikost služenja vidljiva je naročito u uporabi glagola *servire*, odnosno imenice *servus*. Dok je *ministrare* jednoznačan u pozitivnome smislu, koji dolazi od Krista i djeluje u Crkvi, glagol *servire* može biti korišten i u negativnome smislu (služenje grijehu, zlu, Zlome) i u pozitivnome smislu (vjerno, plodonosno, s ljubavlju). Na temelju drugoga značenja donosim nekoliko molitava.

»Po njezinu primjeru daj da ti služimo nesebičnom ljubavlju (*intemperate caritate serviamus*) i postignemo vječnu sreću, obećanu onima koji te ljube.« (Zborna spomendana sv. Skolastike) Tu je molitvu lijepo nadopuniti onom koja se tiče slavlja sv. Benedikta (popričesna): »Daj nam u duhu svetoga Benedikta vjerno vršiti službu molitve (*operi tuo fideliter serviamus*) i sve ljude ljubiti (*ferventi caritate*) kao braću.« Ovdje se odstupa od izvornika, jer se radi o tome da budemo vjerni Božjemu djelu (*Dei operi*), kao važnoj točki benediktinske duhovnosti, a ne misli se na molitvu. Božje djelo je temelj za gorljivu ljubav prema braći i sestrama.

»Zahvaljujemo tvojoj dobroti i molimo: oslobodi nas svih zala, da ti uvijek radosno služimo.« (Zborna molitva, Prigodne mise, za zahvalu)

Osim tih izraza, postoje oni koji govore o služenju čista srca (*purificatis mentibus*), o dostojnome služenju (*digne servire*), cijelim ili iskrenim srcem (*toto, sincero corde*), slobodna duha (*libera mente*); moli se za služenje obraćenjem, služeći samo Bogu, u jedinstvu vjere, pobožnije, u slabostima itd.

Učestalost korištenja pojmova naglašavam radi toga da se vidi premreženost smisla u cjelokupnome liturgijskom slavljenju te da budemo upućeni na isti smisao koji provire iz Kristova služenja. Sigurno je da je rast i odgajanje u duhu služenja uvelike pomogao u izgradnji kršćanske kulture služenja. Euharistija i liturgija su vrelo te kulture koja se očituje u čudesnim djelima velikih civilizacijskih razmjera, jer je iz duha služenja niknuo predivan vrt društvenih očitovanja nesebičnosti u brizi za ljude: u gostoprimstvu i brizi za strance, prognane, siromašne, bolesne, obespravljene i odstranjene iz društvenoga života. Snagom Kristova Duha služenja podignute su: ubožnice, svratišta, bolnice, sirotišta, velike odgojne i obrazovne ustanove, mjesta promicanja znanosti, kulture i umjetnosti, povezivanja ljudi, djelovanja s pomoću suvremenih medija...

No, jednako tako od duha služenja žive sasvim obični svakidašnji odnosi. Naša domovina živi od te jezgre, baštini ju zajedno s drugim narodima, oblikovanima kršćanskim nadahnućem. Zato na kraju detalj kojega se dobro sjetiti u svakidašnjim susretima. Iz latinskoga je baštinjen pozdrav: 'Servus', nekada često korišten (osobito u sjevernim krajevima Hrvatske), a danas pomalo zaboravljen. Može ga se shvatiti podložnički, ali i kršćanski: *Tvoj sam sluga; želim ti biti na usluzi*. Danas je češći pozdrav koji je posuđen iz talijanskoga: *Ciao* (Čao)! No, taj pozdrav znači isto, jer dolazi od riječi *schiaivo* (rob, sluga). Pri njegovu izgovaranju zaboravljen je sloj služenja. Kao kršćani budimo svjesni da i njime naviještamo Krista koji je postao sluga svima, da bismo u njemu bili slobodni i radosni gospodari u ljubavi. ■

Ljubav daje služenju boju radosti.

Morgan Russel, 1913.

Služenje – način kršćanskoga 'biti'

Liturgijska nadahnuća za život u služenju

Ante Crnčević

Slaviti euharistiju i živjeti 'euharistijski' – to jest »iz dara«, u »zahvaljivanju«, u radosnome prinosu i služenju, – put je prema cjelovitoj duhovnosti. Gospodnje riječi s posljednje večere »Ovo činite meni na spomen« ne odnose se tek na obrednu gestu, nego smjeraju i na način življenja. Kršćaninov je život euharistijski ukoliko životnim postupanjem, služenjem u ljubavi, kristovskim odnosima, čini u svijetu živim spomen na Krista i na njegovo uzvišeno djelo ljubavi, ljubavi od koje nema veće.

 Razumijete li što sam vam učinio? (Iv 13, 12) – Ta Isusova riječ, upućena učenicima u dvorani posljednje večere nakon što im je oprao noge, izvrsno pristaje vjerničkomu razmišljanju nakon svakoga slavlja euharistije. U slavlju euharistije postoji ono što je moguće razumjeti samo Kristovom mudrošću, otvorenošću njegovu Duhu i njegovoj riječi. Sve razumljivo, ili naizgled razumljivo, nedostatno je za poniranje u otajstvo euharistije. Zahvaćen snagom Kristova služenja i preobražen njegovim darom, uprisutnjenim u otajstvu euharistije, vjernik se uvijek iznova pita o onome što Gospodin po sakramentima nastavlja činiti u svojoj Crkvi. Kristova živa prisutnost, koja postaje novom po preobrazbi naših života, ostavlja uvijek prostor iskrenomu pitanju: »Razumijemo li...?«. Bez takvoga poniznog propitivanja u vjeri, u izručenosti Kristovu daru i u poučljivosti pred njegovom mudrošću, naše će spoznaje ostati krhke, oslonjene na već 'poznato', te će biti ranjive pred svakom sumnjom i svakim novim izazovom života. Ostat ćemo, k tomu, uskraćeni za čežnju k novosti onoga što Krist u Crkvi čini po snazi sakramenata.

Djelo Kristova služenja nastavlja u Crkvi živjeti po otajstvu euharistije, a sama Crkva biva okrijepljena za vlastito poslanje služenja. Euharistiju, naime, nije moguće razumjeti ako ju se ne promatra kao *spomen-čin* (spomen-u-činu) Kristova služenja i predanja. Euharistija je čin, prinos, žrtva, iskazivanje hvale Bogu zbog Kristova predanja iz ljubavi prema čovjeku. Duhovnost koja bi otajstvo euharistije htjela svesti na istinu o Kristovoj prisutnosti, zapravo bi zatvorila život pred sakramentalnim preobrazbenim činom, osiromašujući iskustvo vjere za poslanje na život dosljedan euharistijskome daru i prinosu.

U tome smislu vrijedno je prisjetiti se da evanđelist Ivan u svome Evanđelju ne opisuje Isusovu posljednju večeru s apostolima, nego daje prostora jednomu drugom događaju, tijesno vezanom uz gozbu na kojoj Isus oproštajnim govorom i izabranim gestama uvodi učenike u otajstvo svoje muke i smrti. Nije ovdje mjesto za otvaranje rasprave je li ta večera u Ivanovu evanđelju shvaćena kao pashalna gozba ili ne, ali je zanimljivo uočiti da se čin pranja nogu smješta u okvir večere i posljednjih Isusovih uputa učenicima. Isus, naime, »usta od večere, odloži haljine, uze ubrus i opasa se. Naliže zatim vodu u pranonik i počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim je bio opasan.« (Iv 13, 4-5).

Crkva je sinoptičku i Ivanovsku predaju uvijek gledala kao komplementarne te je i ovdje moguće Ivanov tekst o pranju nogu promatrati kao rasvjetljenje onoga što je Isus učinio i Crkvi predao na pashalnoj večeri. Kao što je u Isusovoj gesti razlamanja kruha, u zajedništvu čaše i u riječima »Ovo je tijelo moje koje se predaje... Ovo činite meni na spomen« lako vidjeti predznak Isusova predanja na muku i smrt te zapovijed čuvanja/činjenja »spomena« u kojemu će biti »prepoznatljiv« nakon uskrsnuća (usp. Lk 24, 30-31), na sličan se način može reći da čin pranja nogu učenicima sažimlje čitav Isusov život. I jedan i drugi događaj usmjereni su k otajstvu Kristova prednja u smrt, iz ljubavi. Zato se i u jednome i drugome događaju zrcale *sacramentum* i *exemplum*, otajstvo Krista i primjer njegova služenja.

Evangelist opisuje pranje nogu na vrlo sažet način. Ono će poslužiti za pouku koja će uslijediti. No, osam glagola koji ritmiziraju osam Isusovih gesta, zbijenih u samo dva retka, govore o važnosti i sadržajnosti čina pranja nogu: Isus »usta od večere, odloži haljine, uze ubrus i opasa se. Zatim nalije vodu u praonik i počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim je bio opasan.« (Iv 13, 5-6) Pridodamo li da, nakon razgovora s Petrom, a prije pouke učenicima evangelist jezgrovito opisuje zaključak pranja nogu i povratak k stolu (»Kad im dakle oprao noge, uze svoje haljine, opet sjede i reče im...« (Iv 13, 12), bit će jasno da se događaj smješta unutar večere. Pranje nogu možemo stoga promatrati novim »obrednim činom« koji sažimlje Isusov nauk, njegovo poslanje i služenje. Smješten u oproštajnu gozbu taj je čin ne samo vrijedan pamćenja, nego, štoviše, biva povjeren i predan kao način čuvanja spomena na Isusa. Učenici će stoga Krista prepoznavati ne samo u »lomljenju kruha« (Lk 24, 30), nego i u zajedništvu služenja; po tome će biti prepoznavani njegovim učenicima: »Gle kako se ljube.« (Tertulijan).

Hodeći korak dalje od svetopisamskoga teksta, povezujući otajstvo euharistije i život služenja, u razmišljanju ćemo se osloniti na nekoliko gesta iz Ivanova opisa pranja nogu učenicima, razumijevajući ih na slobodniji način kao rasvjetljenje našim liturgijskim (poglavito euharistijskim) slavljinama.

Spomen na Krista ostavljen je u primjeru prigibanja pred prljavštinom grijeha.

Vladimir Blažanović:
Pranje nogu, 2009.

Isus »usta od večere«...

Isusovo »ustajanje od večere« prije pranja nogu učenicima u tekstu je zaci-jelo oslonjeno na sliku židovskoga načina blagovanja Pashe: u poluležećemu položaju, s osloncem na lijevu ruku, nalik rimskome držanju kod blagovanja (*triclinium*). Prijevodi koji kažu da »Isus usta od stola« previđaju tu vlasti-tost blagovanja, ali i zasjenjuju jasnoću izvornoga teksta (*ek tou deípnou*). Ustajanje »od večere« može se razumjeti s naglaskom da Isus ustaje za vri-jeme večere, dok su večerali... Čin pranja nogu nije moguće smjestiti u okvir židovskih obrednih čišćenja prije gozbe. Obredno su prane ruke, i to prije blagovanja; ovdje je riječ o nečemu sasvim drugome, pa i značenje treba tra-žiti u teološkome iščitavanju Isusova predanja koje je uslijedilo, a na što upu-ćuju riječi Isusove pouke nakon pranja nogu. Među raznim interpretacijama Isusova čina pranja nogu učenicima, mogu se, kako zamjećuje S. Grasso, iz-dvojiti tri poglavita smjera: moralni (primjer služenja), sakramentalni (u po-vezanosti s krštenjem, euharistijom, svetim redom, ženidbom) te kristološki vidik. Kristološki je vidik, čini se, najsnažniji, ali on ne isključuje mogućnost povezivanja s moralnim i sakramentalnim uvidima u evanđeoski tekst.

Dovodeći u svezu euharistiju kao gozbeno zajedništvo s Kristom i pranje nogu kao primjer njegova služenja, gesta ustajanja može biti nadahnjujuća za življenje toga odnosa. Otajstvo euharistije upućuje dionike Kristova stola na svjedočansko služenje, na život dosljedan primljenomu daru. Crkva koja se zatvara samo u euharistijsko zajedništvo s Kristom, u motrenje njegove prisutnosti, ostaje daleko od njegove zapovijedi služenja. Potrebno je »usta-ti«. Euharistija je snaga koja nas »vuče vani« (T. Bello), u svijet, k ljudima koji su potrebiti svjedočanstva djelatne ljubavi i služenja. Nakon izručenja

Isusovo ruho služenja
predano Crkvi.

preobrazbenomu daru euharistije, slavljene u zajedništvu Crkve, slijedi »izlazak«, prepuštanje služenju u svijetu, očitujući novi oblik eklezijalnoga zajedništva. Euharistija, smijemo tako reći, ostaje »nedovršen sakrament« ako ostanemo zatvoreni u zajednicu slavlja, odbijajući poslanje koje iz euharistije izvire. Autoreferencijalnost Crkve, upućenost na samu sebe, o čemu često opominje papa Franjo, čini Crkvu beživotnom, nesvjedočanskom, nemogućnom da bude živa riječ svijetu.

Liturgija oblikovana kao način povlačenja od svijeta može biti 'zavodljiva', može stvarati privid ugodnoga zajedništva s Bogom, ugodu duhovne uljuljanosti u ljepotu molitve, u sklad pjesme i obreda, u trenutna oduševljenja i zanose pojedinaca i skupina... Takva usmjerenost na sebe, na gajenje osobnoga duhovnog zadovoljstva bez otvorenosti poslanju, novi je oblik potiskivanja evanđeoskoga poslanja i zatamljavanja kršćanske kulture i etike. »Primjer sam vam dao«, kaže Isus, »da i vi činite kao što ja vama učinih.« (Iv 13, 15) Stoga je snažna riječ poslanja na kraju svakoga euharistijskoga slavlja: »*Idite u miru.*« Treće tipsko izdanje Rimskoga misala proširuje to poslanje aktualizirajući ga u život i vrijeme slavljeničke zajednice te daje mogućnost oblikovanja drugih obrazaca otpusta, primjerice: »Blagoslivljajte Gospodina svojim životom. Idite u miru.«; »Budite svjedoci Kristova evanđelja. Idite u miru.« U tim riječima valja uvijek razumjeti onu poniznu gestu Kristova služenja: »usta od večere« i prignu se k nogama učenika.

Živo iskustvo Krista u nedjeljnome okupljanju kršćanske zajednice već je zarana bilo prepoznato kao preobrazbena snaga koja zahvaća svekoliki život. Slaviti euharistiju i živjeti 'euharistijski' – to jest »iz dara«, u »zahvaljivanju«, u radosnome prinosu i služenju, – put je prema cjelovitoj duhovnosti. Sveti Ignacije Antiohijski opisao je kršćane kao one koji »žive u skladu s nedjeljom« – *iuxta dominicam viventes* (*Poslanica Magnežanima*, 9, 1). Zarana ustaljena praksa da se kršćani okupljaju na euharistiju prvoga dana u tjednu, kada slave spomen na Gospodinovo uskrsnuće, biva prepoznata kao »danost koja definira oblik života«: nedjelja je naime »dan kada kršćanin iznova pronalazi euharistijski oblik vlastite egzistencije u skladu s kojim je pozvan trajno živjeti. Živjeti u skladu s nedjeljom znači živjeti svjestan oslobođenja koje je Krist donio te živjeti vlastiti život kao prikazanje sama sebe Bogu.« (Benedikt XVI., *Sacramentum caritatis*, 72).

Gospodnje riječi s posljednje večere »Ovo činite meni na spomen« ne odnose se tek na obrednu gestu, nego smjeraju i na način življenja. Kršćaninov je život euharistijski ukoliko životnim postupanjem, služenjem u ljubavi, kristovskim odnosima, čini u svijetu živim spomen na Krista i na njegovo uzvišeno djelo ljubavi, ljubavi od koje nema veće.

»Odloži haljine, uze ubrus i opasa se«

Ustavši od večere, Isus »odloži (*tithesin*) haljine«. Svečano ruho slavlja nije pristajalo činu poniznoga prigibanja i pranja nogu učenicima. No, u tome »odlaganju ruha« moguće je čitati znatno šira značenja. Evanđelist rabi isti glagol (*tithenai*) u Iv 10, 11.15.17.18, u redcima koji opisuju Isusov prinos života: »Pastir dobri život svoj polaže (*tithesin*) za ovce.« Tako nam prizor Isusova odlaganja haljina može rasvijetliti razumijevanje njegova prinosa:

on polaže život za ljude, štoviše, on »odlaže« život, odriče ga se, predaje ga kako bi drugi živjeli. Nakon što im je oprao noge, Isus ponovno »uze (*elaben*) svoje haljine« (*Iv* 13, 12). Glagol *lambano* isti je kao i u pripovijedanju o Dobrome pastiru: »Zbog toga me i ljubi Otac što polažem (*tithemi*) život svoj da ga opet uzmem (*labo*).« (*Iv* 10, 17) Budući da su haljine u staro doba označavale pripadnost, stalež i službu onoga koji ih odijeva, Isus, odloživši haljine, predstavlja se nepripadnim ikojemu staležu: očituje svoju univerzalnost, upućenost svima. Isus očituje da je došao »njegov čas«, u kojemu će pokazati smisao svih svoga poslanja i propovijedanja. U tom će duhu apostol Pavao sažeti čitavo otajstvo Krista: »On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe 'oplijeni' uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu.« (*Fil* 2, 6-8)

Šireći pogled s te Isusove geste na odnos euharistije i kršćanskoga služenja smijemo se pitati: Što li sve nije potrebno odložiti da bismo umjeli radosno služiti? Možda nosimo ruho oholosti, samodostatnosti, moći, usmjerenosti na vlastiti ugled...? Lice nam je katkada zakriveno ruhom tjeskobe, zabrinutosti, okrenutosti sebi... No, ovdje ruho znači više. Ona znači život, odricanje od samoga sebe, predanje sebe u poniznome služenju drugima. Euharistija nas odgaja da vrijeme koje živimo prepoznamo kao svoj »čas«, darovani trenutak služenja drugima.

»Isus uze ubrus i opasa se.« Ubrus (grč. *lention*, lat. *lintheum*) lanena je tkanina koja je služila za brisanje, ili se opasivala u vršenju raznih poslova, osobito kućanskih. Liturgija Crkve našla je u svojoj obrednosti mjesto tomu komadu platna (poznatomu u liturgiji ređenja, a kroz povijest i u nekim drugim slavljinama, primjerice u inicijaciji). No, vrijedno uočiti da je to jedini dio 'liturgijskoga' ruha koji je spomenut u Novome zavjetu. Isus, kada je došao »njegov čas«, ne uzima kraljevsko ruho, ne poseže za ruhom hramskoga svećenika niti za oruđem vojnika osloboditelja, nego uzima »ruho služenja« i »opasa se«.

Crkvi i njezinu poslanju pristaje upravo taj »odjevni« predmet, »pregača služenja«. Stoga je Isusov čin pranja nogu stalni poziv Crkvi i svim njezinim udovima na preispitivanje jesu li zaodjeveni u »ruho služenja«. Slaviti euharistiju znači hraniti se Kristovim služenjem. Ondje, u slavlju sakramenta služenja i ljubavi, sve se očituje u darovanosti, kao dar. Ništa nije naše postignuće ili zasluga. Sve je dar. Nahranjeni darom koji je plod Kristova služenja, kršćanin biva okrijepljen za život služenja. Svečano ruho koje pripada slavlju pronalazi smisao i u njegovu brižnom odlaganju, da bismo ponovno uzeli ruho služenja i u njemu živjeli »euharistijsku dosljednost«.

»Zar ti da meni pereš noge?«

Čin pranja nogu oslikava Kristovo djelo otkupljenja. Po dolasku u kuću sluga bi gospodaru ili gostu prao noge kako bi mu iskazao dobrodošlicu i pripremio ga za stol, za zajedništvo. Uzevši lik sluge, Krist izlazi pred nas, prigiba se k nama i pripravlja nas za stol, za zajedništvo s Ocem, za ljubav kojom nas je oduvijek ljubio. To je ljubav u kojoj ima mjesta za sve. Sluga se ne pokazuje kao sudac. On se prigiba pred svima. No, postoji ljudski »Ne«, koji nas može

isključiti iz Kristova služenja. Joseph Ratzinger, u knjizi *Bog je s nama*, promišlja o dva oblika odbijanja dara koji proizlazi iz Kristova služenja.

Prvi »ne« čita se u liku Jude koji ga izdaje. To je »ne« koje izrasta iz gramzivosti, požude, lakomosti, uznositosti i samovolje pojedinaca, onih koji sâmi žele stvarati svijet, biti nositelji vlastitoga spasenja, biti neovisni, odbijajući Božje služenje jer pomišljaju da im ono oduzima slobodu i moć. Taj »ne« ostvaruje se u svima koje »oholost i samovolja priječe da se dadnu oprati i obdariti iscjeljujućom ljubavlju Isusa Krista« (*Bog je s nama*, 26).

Osim takvoga odbijanja, postoji i opasnost u koju upada pobožnik, opasnost kojoj podliježe Petar: lažna poniznost, koja ne prihvaća ono najveće – da se Bog prigne k nama; lažna poniznost u kojoj se krije oholost; ne htjeti oproštenje nego htjeti biti čist vlastitim naporom; lažna oholost i lažna skromnost koja ne želi prihvatiti Božje milosrđe. No Bog ne želi lažnu skromnost koja odbacuje njegovu dobrotu, nego želi poniznost koja se daje oprati da bi tako postala čista. To je način na koji nam se Bog daje.« (*Bog je s nama*, 27). Petar u Isusu ne prepoznaje slugu nego Učitelja, Proroka i Gospodina. Tako mu se i obraća: »Gospodine! Zar ti da meni pereš noge?«.

Petrov se opire toj gesti služenja jer ona u njegovim očima »proturječi njegovoj slici Mesije, koga je prepoznao u Isusu. Njegovom protivljenje pranju nogu u biti znači isto što i njegov prigovor Isusovu nagovještaju muke nakon ispovijesti kod Cezareje Filipove: 'Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi.', rekao je tada (Mt 16, 22).« (Benedikt XVI., *Isus iz Nazareta*, II, 75). Riječ »Zar ti da meni pereš noge?« jednaka je onoj »Gospodine, to se tebi ne smije dogoditi.« Isusov iznenađujući put očitovanja svoje pobjede i proslave Oca, put koji vodi na križ i u smrt, daje opravdanost i smisao gesti pranja nogu.

Crkva u izlasku...

Da roba otkupi,
Sina je predao...

Fausto Melotti: Križni put.

»Primjer sam vam dao«

Nakon što im je oprao noge, Isus »uze svoje haljine, opet sjede i reče im: Razumijete li što sam vam učinio?« (Iv 13, 12). Vraća se k stolu; poučava ih da njegova gesta služenja ne umanjuje istinu da je on Gospodin i Učitelj. Da, poučava ih nakon služenja. Tu, u primjeru života, riječ zadobiva snagu, svjetlo, razumljivost, privlačnost. Crkva koja umije služiti, postaje jasna u svome propovijedanju i naučavanju. Ali je potrebno uvijek »vraćati se k stolu«, k zajedništvu u kojemu i riječ propovijedanja i djela služenja pronalaze rasvjetljenje, korektiv, novo usmjerenje i novu snagu. Poslanju Crkve nisu dostatna samo djela ljubavi; potrebna je najprije Ljubav koja je djelo (T. Bello), kako se djela ljubavi ne bi utopila u brigama za svijet, u ljudskome viđenju svijeta i u utrci za izgradnju svijeta. Euharistija nas vraća osnovnomu: u ono malo kruha, koji nosi dar Krista, čovjek se hrani i uvijek iznova spoznaje da je potrebit Krista unatoč svemu (svome) napretku u izgradnji svijeta i ljudskoga društva. Euharistija je slavlje Božje veličine u malenosti. Nema nijednoga slavlja koje bi počivalo na tako skromnim

darovima zajedništva, ali istodobno, nema drugoga slavlja kojemu bi se ljudi uvijek iznova vraćali tražeći snagu i ljepotu življenja baš u toj malenosti.

»Ako dakle ja - Gospodin i Učitelj - vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih.« (Iv 13, 15-16) »Poziv da se čini ono što je Isus činio nije moralistički privjesak otajstvu ili pak njegova oprjeka. On slijedi iz unutarnje dinamike dara kojim nas Gospodin čini novim ljudima, prima nas u ono što je njegovo.« (Benedikt XVI., *Isus iz Nazareta*, II, 67).

Novost kršćanskoga bogoslužja, onoga koje je oblikovano 'redom življenja', proslavlja Boga svakim trenutkom čovjekova postojanja. Apostol u tome smislu poučava: »Ili jeli, ili pili, ili što drugo činili, sve na slavu Božju činite.« (1Kor 10, 31). Tu se otkriva bitno euharistijska narav kršćanskoga života. Čin pranja nogu ne može, naime, biti sveden na *primjer*. To je *događaj* koji očituje Krista, 'sakrament' spasenja podarenoga u služenju. Vjerom prihvatiti Krista, znači hoditi istim putem služenja. Euharistija usmjeruje život da sav bude sakramentalan. Osposobljuje nas da budemo »sakrament«, živi znak Kristove preobražajne prisutnosti u svijetu. »Budući da uključuje ljudsku narav u njezinoj konkretnosti svakodnevice, euharistija danomice omogućuje postupnu preobrazbu čovjeka koji je milošću pozvan biti slikom Sina Božjega (usp Rim 8, 29 sl.).« (*Sacramentum caritatis*, 71).

Služenje Crkve svijetu izvire iz dara euharistije. Zato djela koja Crkva poduzima u svijetu, osobito djela ljubavi i diakonije, ne mogu biti oblikovana tek kao odgovor na potrebe ljudi, nego rastu kao odgovor na novu zapovijed ljubavi (Iv 13, 34) i plod zahvaćenosti euharistijskom preobrazbom. Ako vjerujemo da kruh, unesen u sakramentalno slavlje, biva preobražen u Kristovo tijelo, onda i mi sami, nahranjeni Tijelom, »postajemo ono što smo primili« (sv. Augustin).

Vratimo se na kraju gesti Isusova ustajanja »od večere«. Tim činom on ne napušta zajednicu učenika, nego joj pristupa na nov način, način koji više

od njegove riječi zahvaća njihove živote. Izlazi iz »gozbenoga kruga«, iz su-stolništva, ali njegova blizina biva rječitija od zajedništva blagovanja. Euharistija nas sili na »izlazak«, na služenje. Euharistijsko zajedništvo prerasta u »misionarsko zajedništvo« (Ivan Pavao II., *Christifideles laici*, 32). Snažne su stoga riječi pape Franje koji govori o 'Crkvi u izlasku'. »Evangelizacijska se zajednica riječima i djelima uključuje u svakodnevni život drugih ljudi, premošćuje udaljenosti, spremna je poniziti se ako je potrebno i prigranjuje ljudski život, dotičući Kristovo trpeće tijelo u narodu. (...) Crkva evangelizira i sama je evangelizirana ljepotom liturgije, koja je ujedno i proslava evangeli-zacijskog djelovanja i izvor poticaja na sebedarje.« (*Evangelii gaudium*, 24).

U tome smislu, pokušaji građenja liturgijske estetike u odvojenosti slavlja od života, ili pak prihvaćanje liturgije samo u dimenziji anticipacije na Bož-joj vječnosti, nose u sebi nijekanje istine o Božjem utjelovljenju, po kojemu je zbilja svijeta – bez ikakvoga izbora, onakva kakva jest – postala mjestom spasenjskoga događaja. U molitvi nad darovima na spomendan sv. Ivana od Križa (14. prosinca) molimo: »...daj da, slaveći otajstva Gospodnje muke, nasljedujemo ono što (u sakramentu) činimo« (*praesta, ut, qui dominicae passionis mysteria celebramus, imitemur quod agimus*). Liturgijsko slavlje ostaje uvijek nedovršeno. Nastavlja se u životnoj zbilji, gdje rađa plodovima spasenja. Liturgija nas osposobljuje za novost života, novost shvaćenu kao življenje u »euharistijskoj dosljednosti«. Euharistijska dosljednost postaje tako uzvišeniji put nasljedovanja Krista. *Imitemur quod agimus*. ■

SVIBANJ

21 N ŠESTA VAZMENA NEDJELJA

22 P Svagdan; ili: *Sv. Rita iz Cascie, redovnica*

Dj 16,11-15; Ps 149,1-6a.9b; Iv 15,26 – 16,4a

23 U Svagdan: Dj 16,22-34; Ps 138,1-3.7c-8; Iv 16,5-11

24 S Svagdan: Dj 17,15.22 – 18,1; Ps 148,1-2.11-14; Iv 16,12-15

25 Č UZAŠAŠĆE GOSPODINOVO

26 P **Sv. Filip Neri**, prezbiter, *spomendan*

od dana: Dj 18,9-18; Ps 47,2-7; Iv 16,20-23a

27 S Svagdan; ili: *Sv. Augustin Kenterberijski, biskup*

Dj 18,23-28; Ps 47,2-3.8-10; Iv 16,23b-28

28 N SEDMA VAZMENA NEDJELJA

29 P Svagdan: Dj 19,1-8; Ps 68,2-7b; Iv 16,29-33

30 U Svagdan: Dj 20,17-27; Ps 68,10-11.20-21; Iv 17,1-11a

31 S **POHOD BL. DJEVICE MARIJE, blagdan**

vl: Sef 3,14-18a (ili: Rim 12,9-16b); Otpj. ps: Iz 12,2-3,4b-6; Lk 1,39-56

LIPANJ

1 Č **Sv. Justin**, mučenik, *spomendan*

od dana: Dj 22,30; 23,6-11; Ps 16,1-2a.5.7-11; Iv 17,20-26

2 P Svagdan; ili: *Sv. Marcellin i Petar, mučenici*

Dj 25,13b-21; Ps 103,1-2.11-12.19-20ab; Iv 21,15-19

3 S **Sv. Karlo Lwanga i drugovi**, mučenici, *spomendan*

od dana: Dj 28,16-20.30-31; Ps 11,4-5.7; Iv 21,20-25

4 N PEDESETNICA. DUHOVI

5 P **Sv. Bonifacije**, biskup i mučenik, *spomendan*

od dana: Tob 1,1a.2; 2,1-9; Ps 112,1-6; Mk 12,1-12

6 U Svagdan; ili: *Sv. Norbert, biskup*

Tob 2,10-23; Ps 112,1-2.7b-9; Mk 12,13-17

7 S Svagdan: Tob 3,1-11.24-25; Ps 25,2-5ab.6.7bc-9; Mk 12,18-27

8 Č Svagdan: Tob 6,10-11a; 7,1.9-17; 8,4-10; Ps 128,1-5; Mk 12,28b-34

9 P Svagdan; ili: *Sv. Efreim, đakon i crkveni naučitelj*

od dana: Tob 11,5-17; Ps 146,1b-2.6c-10; Mk 12,35-37

10 S Liturgija kvatri: Prigodna čitanja (str. 119.-130.):

2Sol 3,6-12.16; Ps 127,1-2; Mt 25,14-30

11 N PRESVETO TROJSTVO

12 P Svagdan: 2Kor 1,1-7; Ps 34,2-9; Mt 5,1-12

13 U **Sv. Antun Padovanski**, prezbiter i crkveni naučitelj, *spomendan*

od dana: 2Kor 1,18-22; Ps 119,129-133.135; Mt 5,13-16

14 S Svagdan: 2Kor 3,4-11; Ps 99,5-9; Mt 5,17-19

Šesta vazmena nedjelja

Ulazna pjesma

Ugodnu vijest oglašujte,
neka se čuje, objavljujte
do nakraj zemlje:
Gospodin izbavi
narod svoj, aleluja!
usp. Iz 48, 20

Zborna molitva

Udijeli nam, svemogućí Bože,
neoslabljenim zanosom slaviti
ove dane u čast uskrsnom
Gospodinu, da Kristov spomen
bude djelatan u našem životu
i radu. Po Gospodinu.

Darovna molitva

Gospodine,
nek se s prinosom ove žrtve
vine k tebi i naša molitva.
Očisti nas svojom milošću
i uskladi nam srce s otajstvima
tvoje velike ljubavi. Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 8, 5-8.14-17

*Polagahu ruke na njih
i oni primahu Duha Svetoga.*

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Filip siđe u grad samarijski i stade im propovijedati Krista. Mnoštvo je jednodušno prihvaćalo što je Filip govorio slušajući ga i gledajući znamenja koja je činio. Doista, iz mnogih su opsjednutih izlazili nečisti duhovi vičući iza glasa, a ozdravljali su i mnogi uzeti i hromi. Nasta tako velika radost u onome gradu.

Kad su apostoli u Jeruzalemu čuli da je Samarija prigrllila riječ Božju, poslaše k njima Petra i Ivana. Oni siđoše i pomoliše se za njih da bi primili Duha Svetoga. Jer još ni na koga od njih ne bijaše sišao; bijahu samo kršteni u ime Gospodina Isusa. Tada polagahu ruke na njih i oni primahu Duha Svetoga.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 66, 1-3a.4-7a.16.20

Pripjev: Kliči Bogu, sva zemljo.

Kličí Bogu, sva zemljo,
opjevaj slavu imena njegova,
podaj mu hvalu dostojnu.

Recite Bogu: »Kako su potresna djela tvoja!«

»Sva zemlja nek ti se klanja i nek ti pjeva,
neka pjeva tvom imenu!«
Dođite i gledajte djela Božja:
čuda učini među sinovima ljudskim.

On pretvori more u zemlju suhu
te rijeku pregaziše.

Stoga se njemu radujmo!

Dovijeka vlada jakošću svojom.

Dođite, počujte, svi koji se Boga bojite,
pripovjedit ću što učini duši mojoj!
Blagoslovljen Bog koji mi molitvu ne odbi,
naklonosti ne odvрати od mene!

Drugo čitanje 1Pt 3, 15-18

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola
Ljubljeni:

Gospodin – Krist neka vam bude svet, u srcima vašim, te budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem, dobre savjesti da oni koji ozloglašuju vaš dobar život u Kristu, upravo onim budu postidjeni za što vas potvaraju. Ta uspješnije je trpjeti, ako je to Božja volja, čineći dobro, nego čineći zlo. Doista, i Krist jednom za grijeh umrije, pravedan za nepravedne, da vas privede k Bogu – ubijen doduše u tijelu, ali oživljen u duhu.

Riječ Gospodnja.

■ PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	555	Gospodin slavno uskrsnu
Otpj. ps.:	530	Kličí Bogu, zemljo sva
Prinosna:	239	Danas Isus
ili:	XIV	Evo nas, Oče
Pričesna:	260	O da bude radost
Završna:	559	Nek mine, Majko
ili:	XIX	Radujte se, kršćani

Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati.

Vladimir Blažanović: Krist u slavi.

Popričesna molitva

Svemogućí vječni Bože, ti nas Kristovim uskrsnućem obnavljaš za vječni život.

Umnoži u nama plod vazmenog otajstva

i ulij nam u srce snagu ove spasonosne hrane.

Po Kristu.

Pjesma prije evanđelja Iv 14, 23

Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ, govori Gospodin, i Otac će moj ljubiti njega i k njemu ćemo doći.

Evanđelje Iv 14, 15-21

Ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati. I ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja da bude s vama zauvijek:

Duha Istine, kojega svijet ne može primiti jer ga ne vidi i ne poznaje. Vi ga poznajete jer kod vas ostaje i u vama je. Neću vas ostaviti kao siročad; doći ću k vama.

Još malo i svijet me više neće vidjeti, no vi ćete me vidjeti jer ja živim i vi ćete živjeti.

U onaj ćete dan spoznati da sam ja u Ocu svom i vi u meni i ja u vama. Tko ima moje zapovijedi i čuva ih, taj me ljubi; a tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj, i ja ću ljubiti njega i njemu se očitovati.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, nebeski nas je Otac obdario darom ljubavi i okrijepio snagom svoga Duha. Obratimo mu se smjernom molitvom da uvijek budemo vjerni suradnici Duha Svetoga.

Daj nam svoga Duha, Gospodine.

1. Neka Duh Sveti bude Nadahnitelj i Branitelj tvoje Crkve u naviještanju evanđelja, u življenju vjere i u zauzimanju za dobrobit svekolikoga društva, molimo te.
2. Prodahni mudrošću Duha Svetoga papu Franju i (nad)biskupa našega I.: daj da u službi upravljanja i naučavanja budu vjerni tvojoj riječi i istinski svjedoci tvoje ljubavi, molimo te.
3. Sve obitelji u našem narodu pohodi svojom milošću da spoznaju dar zajedništva i svetost sakramenta iz kojega su nastale; pomози svim supružnicima da jedni drugima budu pomoć i poticaj u življenju vjere i u odgoju djece na putu spasenja, molimo te.
4. Naše mlade, koji u ovome svetom vremenu Vazma pristupaju sakramentu potvrde, obdari oduševljenjem za Kristovo evanđelje i pomози im da se u svim životnim brigama i traženjima daju voditi svjetlom tvoga Duha, molimo te.
5. Nas, sabrane u tvoje ime, ispuni svojim mirom i učini radosnim nositeljima tvoje ljubavi svima koje stavljaš na naš životni put, molimo te.

Bože, ljubitelju ljudi, u daru Duha Svetoga dao si nam Branitelja koji nas čuva postojane u tvojoj istini. Ozdravi u nama sve što je tebe nedostojno i pomози da svakodnevno rastemo u spoznanju Dara koji si u nas pohranio. Po Kristu Gospodinu našem.

Osposobljeni za cjelovitu ljubav

Svi ćemo se složiti da je ljubav najvažniji sadržaj života. Nema čovjeka kojemu nije temeljni cilj i smisao ljubiti i biti ljubljen. Ljubav je kadra ispuniti praznine, premostiti udaljenosti, nadomjestiti nedostatke, pobijediti svaku uvjetovanost, nadići ograničenja, izgladiti svako nesavršenstvo, pobijediti slabosti i uvesti ljude u otajstvo pravoga zajedništva. Imajući sve to u vidu, spoznajemo da je Gospodin Isus bio iskaz Očeve ljubavi prema nama ljudima koji smo odbacili i odbacujemo iskonsko i istinsko zajedništvo s njime, čime smo sebe ranili mnogim ispraznostima i slabostima te se doveli u stanje posvemašnjeg ograničenja i uvjetovanosti. Premda stvoreni za ljubav, više smo prosjaci i skupljači mrvica ljubavi, nego ljudi do kraja ispunjeni i prožeti tim blaženim darom koji ima tako čudesne učinke u životu.

Obveze ljubavi

Isus, Božji Sin, upravo je zato i došao na svijet kako ne bismo ostali do kraja zakinati za blaženstvo života ljubavi. Iz ljubavi za nas dao je svoj život te je uskrsnuo, iskazujući darom uskrsloga života posvemašnju ljubavi. Iz toga čitamo da njegova ljubav prema nama nije bila bez obveze, već je sadržavala obvezu da učini za nas sve što može, kako bi nas spasio i doveo u život vječni. Takvoj je ljubavi poučavao i svoje učenike, jer je dobro znao da nema ljubavi bez vrlo jasne obveze prema onima koje se ljubi. U protivnom, ljubav bi se pretvorila u ispraznost ili zamamne varljive riječi. U tome slučaju ljubav bi postala laž i obmana, a ne blago i blagoslov života. Luksuz isprazne ljubavi sebi i svojim učenicima Isus nije mogao priuštiti. Znao je da bi ljubav bez obveze bila pravo zavaravanje. Nije stoga propustio poučiti svoje učenike te pred njih staviti i svoja očekivanja glede ljubavi, što smo čuli u današnjem evanđeoskom odlomku. Gospodin poziva svoje učenike da u sebi prepoznaju,

razviju i čuvaju istinsku ljubav prema njemu. Takva ljubav pretpostavlja jasna pravila, okvire i sadržaje, kako slijedi iz njegove riječi: *Ako me ljubite, zapovijedi ćete čuvati.*

Kao što Božja ljubav nije bila apstraktna stvarnost, već vrlo konkretan dar života, tako je i Isus pred svoje učenike iznio svoja očekivanja da čuvaju njegovu ljubav živeći po njegovim riječima. Pokazujući Božju ljubav prema čovjeku, s pravom je računao na uzvrat, pri čemu nije mislio na svoju korist, već na njihovo cjelovito dobro. Kao što je svojim životom pokazao ozbiljnost Božje ljubavi za čovjeka, tako je očekivao i od njih da pokažu jednaku ozbiljnost prema sebi, prihvaćajući jasne obveze i odredbe njegove ljubavi sebi na spasenje. I kao što Isus nije samo izjavio da nas voli, već je u ljubavi preuzeo odgovornost za nas, tako i od nas očekuje da mu u odgovornosti uzvratimo. To za nas vjernike ponajprije znači da nije dostatno izjaviti da smo vjernici, već nadasve prihvaćati njegovu riječ i vršiti zapovijedi. Kao što on nije prema nama očitovao ljubav bez sadržaja, tako očekuje i da naša ljubav prema njemu bude ispunjena odgovornošću, odlučnošću i jasnoćom izričaja. Vjernik koji bi to bio samo imenom, a da ne živi svoj odnos s Bogom kroz zauzetu ljubav, ne bi bio vjernik prema Isusovoj želji i namumu. Onaj tko bi svoje 'vjerske dužnosti' izvršavao bez žarke ljubavi i iskrenoga zajedništva s Bogom, bio bi samo formalist. Zato Isus svojim pozivom učenicima da ga ljube i da čuvaju njegove zapovijedi želi da žive ljubav prema Bogu, te da ju uvećavaju i u njoj rastu. Ljubav ne može biti nametnuta obveza jer nam nitko ne može nametnuti da ga ljubimo, pa ni Bog to ne želi, već želi da otkrijemo kolike spasenjske obveze proistječu iz same ljubavi.

Rast u ljubavi

Doista, ljubav ne trpi prisile, niti se može nametnuti pod obvezu, ali ona nas potiče da ne

V. Blažanović

budemo ljudi bez odgovornosti i bez obveza prema drugima. Isus ne želi da naša ljubav bude kao ljubav ljudi u ovome svijetu koji promiče ljubav bez obveze. Isus nas, štoviše, poziva na trajni rast u ljubavi. Doista, onaj tko je osjetio bit i ljepotu pravoga zajedništva s Bogom u istinskoj ljubavi, taj ne može ostati na istome stupnju ljubavi, već u sebi osjeća unutarnji poriv prema većem daru i sve većem ostvarenju ljubavi. To se očituje i u Isusovim riječima u današnjemu evanđeoskom odlomku: on potiče svoje učenike da ga ljube i čuvaju njegove zapovijedi kako bi potom mogli primiti Duha Branitelja koji će ostati u njima zauvijek. To znači da im je on svojim pashalnim otajstvom otvorio srca i pokazao put ljubavi kojim trebaju ići do sve punine. A punina dolazi darom Duha Svetoga i njegovim nastanjenjem u našoj duši. U tome otkrivamo da Isus ne želi da ostanemo

u drugoj zabludi ovoga svijeta glede ljubavi. Mnogi ljudi, naime, svoju ljudsku ljubav, to jest osjećaj ljubavi, drže konačnim i najvećim iskazom ljubavi, te se ne otvaraju ovom rastu u ljubavi Božjoj, niti mole od Boga da ih on ispunji svojim Duhom po kojemu je Božja ljubav razlivena u našim srcima. Doista, Isus ne želi da ljubav ostavimo na razini krhkoga i nestalnoga ljudskog osjećaja, na razini ljudske slabosti i nestalnosti, već da u sebi izgrađujemo čvrstu ljubav kojoj je ljubav presvetoga Trojstva jamstvo i uzor, izvor i uvir.

Prava ljubav ne podnosi mlitavost, mladost i umrtvljenost duhovnoga života. Neka Isus osposobi i naša srca za takvu ljubav koja će u nama biti nepresušno vrelo životne snage i spremnosti da se trajno posvećujemo i uvijek više darujemo za spasenje svojih bližnjih. Otvorimo stoga svoja srca za neizmjernu Božju ljubav i rastimo u njoj kako bi nas trojstveni Bog njome ispunio već za života na zemlji te nam, potom, bio i vječna nagrada ljubavi u svome kraljevstvu.

Ivan Bodrožić

Duha istine Isus naziva Parakletom, a to ime znači »tješitelj« ili »branitelj« ili »zastupnik – odvjetnik«. I veli da je on »drugi Branitelj«, naime drugi po redu, jer je sam Isus prvi branitelj (usp. 1Iv 2, 1) budući da je on prvi donositelj i davalac Radosne vijesti. Duh Sveti dolazi nakon njega i po njemu da bi u svijetu, po Crkvi, nastavio djelo *Radosne vijesti spasenja*. [...] Malo poslije spomenutih riječi Isus dodaje: »Branitelj – Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, poučavat će vas u svemu i *dozivati vam u pamet* sve što vam ja rekoh« (Iv 14, 16). Duh Sveti bit će Branitelj-Tješitelj apostolâ i Crkve, uvijek prisutan među njima – premda nevidljiv – kao učitelj iste Radosne vijesti koju je Krist propovijedao: »Poučavat će vas i *dozivati vam u pamet*«. To znači ne samo da će on, na sebi svojstven način, nadahnjivati propovijedanje evanđelja spasenja, nego će također pomagati u razumijevanju onoga što je sadržano u Kristovu naviještanju; znači da će osigurati njegov kontinuitet i identičnost u promjenljivim prilikama i okolnostima. Duh Sveti dakle daje da u Crkvi uvijek ostane *ista istina* koju su apostoli primili od svojeg Učitelja.

Sv. IVAN PAVAO II., *Dominum et vivificantem*, 3.

Zrnje...

»Ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja, Duha istine, kojega svijet ne može primiti...«. Pod riječju »svijet« ovdje se ne misli na osobe, na one koji su daleko od Isusa, nego na onaj dio čovjekova srca – u svakome čovjeku – gdje prebivaju tama, grijeh i smrt. To je »svijet« koji se u nama opire Božjemu Duhu i zatvara se pred njim. Čovjek postaje »Božjim« kada se sav, bez pridržaja, otvori Božjemu Duhu. Duh ne boravi u podijeljenosti, i ne može ga se imati tek za dio svoga života. On je dar koji je »razliven« (Rim 5, 5) u našim srcima, zahvaćajući sve i preobražavajući sve.

Uzašašće Gospodina našega Isusa Krista

Zborna molitva

Svemogući Bože, obdari nas svetom radošću i zahvalom: Kristovo uzašašće i naše je uzdignuće, jer smo u nadi svi pozvani u slavu, kamo je pred nama ušao Krist, naša Glava. Koji s tobom.

Darovna molitva

Prinosimo ti, Gospodine, ovu žrtvu o časnom uzašašću tvoga Sina. Podaj, molimo te, da se po ovoj svetoj razmjeni darova i mi vinemo put nebesa. Po Kristu.

Popričesna molitva

Svemogući vječni Bože, ti nam već ovdje na zemlji daješ udjela u nebeskom slavlju. Upravi, molimo te, kršćanska srca k nebu, gdje Krist kao prvi čovjek sjedi tebi s desna. Koji živi.

Prvo čitanje Dj 1,1-11

Bi uzdignut njima naočigled.

Početak Djela apostolskih

Prvu sam knjigu, Teofile, sastavio o svemu što je Isus činio i učio do dana kad je uznesen, pošto je dao upute apostolima koje je izabrao po Duhu Svetom. Njima je poslije svoje muke mnogim dokazima pokazao da je živ, četrdeset im se dana ukazivao i govorio o kraljevstvu Božjem.

I dok je jednom s njima blagovao, zapovjedi im da ne napuštaju Jeruzalema, nego neka čekaju obećanje Očevo, »koje čujete od mene: Ivan je krstio vodom, a vi ćete naskoro nakon ovih dana biti kršteni Duhom Svetim.«

Nato ga sabrani upitaše: »Gospodine, hoćeš li u ovo vrijeme Izraelu opet uspostaviti kraljevstvo?« On im odgovori: »Nije vaše znati vremena i zgođe koje je Otac podredio svojoj vlasti. Nego primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje.«

Kada to reče, bi uzdignut njima naočigled i oblak ga ote njihovim očima. I dok su netremice gledali kako on odlazi u nebo, gle, dva čovjeka stadoše kraj njih u bijeloj odjeći i rekoše im: »Galilejci, što stojite i gledate u nebo? Ovaj Isus, koji je od vas uznesen na nebo isto će tako doći kao što ste vidjeli da odlazi na nebo.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 47, 2-3.6-9

Pripjev: Uzlazi Bog uz klicanje,
Gospodin uza zvuke trublje!

Narodi svi, plješćite rukama,
klićite Bogu glasom radosnim.
Jer Gospodin je to – svevišnji, strašan,
kralj velik nad zemljom svom.

Uzlazi Bog uz klicanje,
Gospodin uza zvuke trublje.
Pjevajte Bogu, pjevajte,
pjevajte kralju našem, pjevajte!

Jer on je kralj nad zemljom svom,
pjevajte Bogu, pjevači vrsni!
Bog kraljuje nad narodima,
stoluje Bog na svetom prijestolju.

Drugo čitanje Ef 1,17-23

Čitanje Poslanice
svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo! Bog Gospodina našega Isusa Krista, Otac Slave, dao vam Duha mudrosti i objave kojom ćete ga spoznati; prosvijetlio vam oči srca da upoznate koje li nade u pozivu

■ PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	525.4 ili 526.4	Galilejci, što stojite
Otpj. ps.:	536	Uzlazi Bog
Prinosna:	231	Jedan kruh
ili:	XIV	Evo nas, Oče
Pričesna:	542.4	Evo ja sam s vama
ili:		Evo ja sam s vama (ŽV 4-2006)
Završna:	563	Kako krasno svršuje se

Donatello: Uzašašće i predaja ključeva apostolu Petru, oko 1428.-1430.; Victoria and Albert Museum, London.

njegovu, koje li bogate slave u baštini njegovoj među svetima i koje li prekomjerne veličine u moći njegovoj prema nama koji vjerujemo: ona je primjerena djelotvornosti sile i snage njegove koju na djelu pokaza u Kristu, kad ga uskrisi od mrtvih i posjede sebi zdesna na nebesima iznad svakog vrhovništva i vlasti i moći i gospodstva i svakog imena imenovana ne samo na ovom svijetu nego i u budućemu. Sve mu podloži pod noge, a njega postavi – nad svime – glavom Crkvi, koja je tijelo njegovo, punina Onoga koji sve u svima ispunja.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 28,19a.20b

Podite i učinite mojim učenicima sve narode, govori Gospodin; ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta.

Evanđelje Mt 28,16-20

Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji.

Svršetak svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Jedanaestorica podoše u Galileju na goru kamo im je naredio Isus. Kad ga ugledaše, padoše ničice preda nj. A neki posumnjaše. Isus im pristupi i prozbori: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio! I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Krist Gospodin svojim je uskrsnućem uzašao u slavu Očevu da bi nama otvorio put u vječnost. Zajedno ga zamolimo:

Oživi nas svojim Duhom, Gospodine.

1. Ti si pred očima učenika uzašao u slavu neba: daj da Crkva, zajednica tvojih vjernika, uvijek bude poslušna tvome Duhu te sva svoja nastojanja usmjerava prema daru vječnosti, molimo te.
2. Ti si učenike poslao da budu svjedoci velikih djela tvoje ljubavi: probudi u svim kršćanicima odgovornost za spasenje drugih i za kršćansko lice društva u kojemu žive, molimo te.
3. Ti si iz muke i smrti uzašao u novi život: svima koji trpe rasvjetli smisao križa i pomози da te u trpljenju još više ljube, molimo te.
4. Ti si prije uzašašća k Ocu svoje učenike učvrstio u vjeri: obnovi u našim obiteljima dar vjere da ustrajnim življenjem evanđelja budemo snaga koja u život društva unosi ljepotu tvoga Kraljevstva, molimo te.
5. Ti si svojim vjernima priprazio mjesto u Očevu domu: primi u nebesko blaženstvo našu pokojnu braću i sestre, molimo te.

Gospodine Isuse Kriste, uzašašćem k Ocu postao si na nov način prisutan među nama. Rasvjetli nam pogled vjere da tvoju blizinu možemo uvijek prepoznati u riječi kojom nas vodiš, te naš život bude put k slavi koju si nam priprazio. Koji živiš.

Uzašao da bude trajno prisutan

Dva biblijska događaja stoje u posebnoj međusobnoj povezanosti. To su stvaranje i uskrsnuće. Premda su to različiti događaji, i stvaranje i uskrsnuće Božja su djela koja na osobit način govore o Božjoj prisutnosti u svijetu.

Skrovito prisutni Bog

Znamo da u Knjizi Postanka postoje dva opisa stvaranja. Prvi, u kojemu je opisano stvaranje svega svijeta u sedam dana, i drugi, koji je usredotočen na stvaranje čovjeka i njegovo središnje mjesto u svijetu. U prvome opisu stvaranja svijeta istaknutu ulogu ima vrijeme, a u drugome prostor, u čijemu je središtu zemljani čovjek u čije nosnice Bog udahnuje dah života. Čovjek u vremenu i prostoru sažetak je dvaju opisa stvaranja svijeta, a između ta dva opisa stoji rečenica: »To je postanak neba i zemlje, tako su stvarani.« (*Post 2,4a*). No, ta jednostavna rečenica izvorom je raznih i složenih tumačenja, stavova i pogleda na odnos između Boga i stvorenoga svijeta. Naime, dok je u prvoj rečenici prvoga izvještaja o stvaranju rečeno »U početku stvori Bog nebo i zemlju« (*Post 1,1*), na kraju toga opisa Bog Stvoritelj nije izrijeком spomenut. Tumači koji to primjećuju izvlače zaključak da to znači kako Bog dovršivši stvaranje sedmoga dana više nije vidljivo prisutan u svijetu. Od kada ga je stvorio, on je u stvorenom svijetu prisutan skrovito. Kao dah udahnut u nosnice mrtvoga čovjeka on je živ i životvoran, ali nevidljiv. Sve živo svjedoči o Božjoj prisutnosti u svijetu, ali je njegova prisutnost ipak tako skrovita da se otkriva jedino vjerom.

Slično možemo reći i za Kristovu prisutnost u svijetu nakon njegova Uzašašća na nebo. Četrdeset dana nakon uskrsnuća on je, kako kaže evanđelist Luka u Djelima apostolskim, svojim učenicima »mnogim dokazima pokazao da je živ« (*Dj 1, 3*). Ukazivao im se. Govorio im o Kraljevstvu Božjem. S njima putovao i razgovarao. S njima sjedio za stolom. Pred njima i s njima jeo i pio. Sve to može samo živ, a ne mrtav čovjek.

Četrdeset dana u biblijskoj vremenskoj terminologiji zaokruženo je razdoblje u kojemu se dogodilo sve što je potrebno za novi početak. Tako dok su jednom blagovali, a bilo je to upravo četrdesetoga dana, rekao je Isus svojim učenicima neka čekaju Obećanje Očovo, tj. Duha Svetoga. Nakon toga Isus je uzdignut na nebo. Otet je očima učenika, ali su se – isto kao i na dan njegova uskrsnuća (*Lk 24, 4*) – u tome trenutku pojavila dva čovjeka u bijeloj odjeći i navijestila njegov drugi dolazak na zemlju, koji će biti jednako vidljiv kao što je vidljivo i njegovo uzašašće na nebo. Kao i Bog Stvoritelj na dovršetku stvaranja, tako će nakon uzašašća na nebo, sve do svoga drugoga dolaska, Isus Krist biti prisutan među svojim učenicima na skrovit, ali vjerom prepoznatljiv i spoznatljiv način.

Svjedoci Božje prisutnosti

Do toga da istakne Kristovu prisutnost među svojim učenicima do svršetka svijeta, osobito je stalo evanđelistu Mateju. On svoje evanđelje završava Isusovim riječima: »I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta.« (Mt 28, 20). Na odlasku Isus obećava svoju prisutnost, a odabrane učenike šalje po svem svijetu da sve narode učine njegovim učenicima »krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«. Time se otkriva pravi smisao izabranja maloga kruga dvanaestorice Isusovih učenika, od kojih se jedan pokazao izdajnikom. Otkriva se što znače one riječi »Hajdete za mnom, učinit ću vas ribarima ljudi!« (Mt 4, 19). Isus nije izabrao Dvanaesticu da bi od njih stvorio neko tajno društvo u čiji bi krug bilo moguće ući samo malobrojnim. Naprotiv, Isus je od svojih učenika načinio krug koji se, poput vala na vodi, širi po svem svijetu da bi sve narode zahvatio u zajedništvo s Bogom.

Obećavši svojim učenicima da će biti s njima sve do svršetka svijeta, Isus je težište svoje prisutnosti u svijetu kao *lako breme i slaki jaram* (usp. Mt 11, 30) stavio na njihova ramena. Po njegovim učenicima svijet upoznaje Isusa Krista. Pa čak i onda kada svijet Krista želi od-

vojiti od njegovih učenika, on se i dalje s njima poistovjećuje. Takva učiteljska Kristova ljubav prema učenicima ne znači da su oni bezgrješni i savršeni. Ona znači to da ih on i dalje ljubi kao učitelj učenike. I nakon što su ga vidjeli u uskrsnome tijelu, učenici ostaju učenici koji nastavljaju tražiti Kristovo lice. To je zapravo definicija vjernika koju nam daje sveti Pavao: »Ne kao da sam već postigao ili dopro do savršenstva, nego – hitim ne bih li kako dohvatio jer sam i zahvaćen od Krista.« (Fil 3, 12).

Evanđelist Matej kaže da neke učenike nije zahvatio smo Krist, nego ih je zahvaćala i sumnja. I to sve do posljednjega trenutka u kojem su tjelesnim ušima slušali njegove riječi i još uvijek ga mogli vidjeti tjelesnim očima. No, zbog toga ih Isus nije odbacio. Upravo u trenutku kada je primijetio njihovu sumnju, on im se svečano otkriva kao onaj komu je dana sva vlast na nebu i na zemlji kako bi ih tom istom vlašću poslao učiniti sve narode njegovim učenicima. Skroviti Stvoritelj neba i zemlja objavljuje svoje lice u onomu komu je dana sva vlast na nebu i na zemlji, a poslanje njegovih učenika ispunja se tako da njihov vlastiti rast u vjeri bude takav da postaje svjedočanstvom svim drugim ljudima.

Domagoj Runje

Zrnje...

Isus i jedanaestorica u Galileji, na gori, kamo ih je uputio. Ondje im se očituje, prije svoga »odlaska« k Ocu. »A neki posumnjaše.« I u tome trenutku, nakon otajstva križa i smrti, nakon očitovanja da je živ, neki su zahvaćeni sumnjom. Može li se vjerovati u Krista, i pri tom biti ranjavan sumnjom. Drukčije kao da i nije moguće. Vjera, naime, ne počiva na očitosti, na onome što je vidljivo i što je provjerljivo. Vjera raste iz prevladavanje sumnje koja »ostaje«, iz »sigurnosti« koja nije dokaziva i ne traga za dokazom, nego se pouzda u i predaje, posvema, Onomu koji iznenađenošću i neočekivanošću svoje ljubavi nadilazi redovitost i dokazivost.

GERHARD LUDWIG MÜLLER, *Bog i njegova povijest*, 217.-218.

Sedma vazmena nedjelja

Ulazna pjesma

Slušaj, Gospodine,
glas moga vapaja.
Moje mi srce govori:
»Traži lice njegovo!«
Da, lice tvoje, Gospodine,
ja tražim, aleluja.

Ps 27,7-9

Zborna molitva

Gospodine, mi vjerujemo da je
Spasitelj ljudskog roda sada
s tobom u slavi. Usliši nam molitvu:
daj da iskusimo njegovu prisutnost
s nama do svršetka svijeta,
kako je obećao. Po Gospodinu.

Darovna molitva

Primi, Gospodine, žrtvene
prinose i molitve svojih
vjernika. Daj da po ovoj
svetoj službi i mi prijedemo
u nebesku slavu.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 1,12-14

Bijahu jednodušno postojani u molitvi.

Čitanje Djela apostolskih

Pošto je Isus uzet na nebo, vratiše se apostoli u Jeruzalem s brda zvanoga Maslinsko, koje je blizu Jeruzalema, udaljeno jedan subotnji hod. I pošto uđu u grad, uspnu se u gornju sobu gdje su boravili: Petar i Ivan i Jakov i Andrija, Filip i Toma, Bartolomej i Matej, Jakov Alfejev i Šimun Revnitelj i Juda Jakovljevi – svi oni bijahu jednodušno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom. Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 27, 1.4.7-8a

Pripjev: Vjerujem da ću uživati
dobra Gospodnja u zemlji živih.

Gospodin mi je svjetlost i spasenje:
koga da se bojim?

Gospodin je štit života moga:
pred kime da strepim?

Za jedno molim Gospodina,
samo to ja tražim:
da živim u domu Gospodnjem
sve dane života svoga,
da uživam milinu Gospodnju
i dom njegov gledam.

Slušaj, Gospodine, glas moga vapaja,
milostiv mi budi, usliši me!
Moje mi srce govori:
»Traži lice njegovo!«

Drugo čitanje 1Pt 4,13-16

*Pogrđuju li vas zbog imena Kristova,
blago vama!*

Čitanje Prve poslanice
svetoga Petra apostola

Ljubljeni: Radujte se kao zajedničari
Kristovih patnja da i o objavljenju
njegove slave mognete radosno klicati.
Pogrđuju li vas zbog imena Kristova,
blago vama, jer Duh slave, Duh Božji
u vama počiva. Tek neka nitko od vas ne
trpi kao ubojica, ili kradljivac, ili zločinac,
ili makar i kao nametljivac; ako li kao
kršćanin, neka se ne stidi, nego neka
slavi Boga zbog tog imena.
Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 14,18

Neću vas ostaviti kao siročad,
govori Gospodin: idem i doći ću k vama,
radovat će se srce vaše.

■ PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	Slušaj, Gospodine (ŽV 5-2012)
ili:	558 Pobjedni dan slavimo
Otpj. ps.:	Vjerujem da ću uživati dobra Gospodnja (ŽV 5-2011)
Prinosna:	260 O da bude radost
ili:	231 Jedan kruh
Pričesna:	136.3 Jedno smo tijelo
Završna:	561-562 Kraljice neba

Evangelje Iv 17, 1-11a

Oče, proslavi Sina svoga!

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu
U ono vrijeme: Isus podiže oči k nebu i progovori: »Oče, došao je čas: proslavi Sina svoga da Sin proslavi tebe i da vlašću koju si mu dao nad svakim tijelom dade život vječni svima koje si mu dao. A ovo je život vječni: da upoznaju tebe, jedinoga istinskog Boga, i koga si poslao – Isusa Krista. Ja tebe proslavih na zemlji dovršivši djelo koje si mi dao izvršiti.

A sada ti, Oče, proslavi mene kod sebe onom slavom koju imadoh kod tebe prije negoli je svijeta bilo. Objavio sam ime tvoje ljudima koje si mi dao od svijeta. Tvoji bijahu, a ti ih meni dade i riječ su tvoju sačuvali. Sad upознаš da je od tebe sve što si mi dao jer riječi koje si mi dao njima predadoh i oni ih primiše i uistinu spознаš da sam od tebe izišao te povjerovalaš da si me ti poslao. Ja za njih molim; ne molim za svijet, nego za one koje si mi dao jer su tvoji. I sve moje tvoje je, i tvoje moje, i ja se proslavih u njima. Ja više nisam u svijetu, no oni su u svijetu, a ja idem k tebi.«

Riječ Gospodnja.

Oče, došao je čas: Proslavi Sina svoga!

Vladimir Blažanović

Pričesna pjesma

Molimo te, Oče,
da budu jedno
kao što smo mi
jedno, aleluja!

Iv 17, 22

Popričesna molitva

Usliši nas, Bože, naš
Spasitelju, i po ovim nam
svetim otajstvima učvrsti
nadu da će se na svemu
tijelu Crkve dovršiti što je
počelo u Kristu, našoj Glavi.
Koji s tobom.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, otvorena srca iznesimo pred nebeskoga Oca svoje molitve da snagom Duha Svetoga obnovi u nama dar vjere i spremnost za radosno udioništvo u životu Crkve.

1. Da Crkva, zajednica vjernika, bude uvijek poslušna mudrosti Duha Svetoga te trajno raste u istini vjere i u ljubavi prema svakomu čovjeku, molimo Gospodina!
2. Da svi koji u Crkvi nose službu naviještanja evanđelja budu svojim životom vjerni svjedoci onoga što propovijedaju, molimo Gospodina!
3. Da svi mi budemo uvijek otvoreni djelovanju Božjega Duha te, povjeravajući Bogu svoje živote, spremno sudjelujemo u širenju Radosne vijesti i u izgradnji Božjega kraljevstva među ljudima, molimo Gospodina!
4. Da u licima ljudi koji trpe u osamljenosti, siromaštvu i drugim nedaćama, umijemo prepoznati Božji poziv na radosno dijeljenje ljubavi kojom nas je on sam ljubio, molimo Gospodina!
5. Da svi koji su u vjeri preminuli, ugledaju Božje milosno lice i prime nagradu vječnoga života, molimo Gospodina!

Bože, darivatelju života i izvore svake obnove, tvojoj dobroti izručujemo svoje prošnje: milostivo ih usliši i pomози nam da se po snazi tvoga Duha trajno obnavljamo u novosti života koji si nam darovao uskrsnućem svoga Sina. Koji živi i kraljuje u vijeke vjekova.

Svijet naopačke

I nikoga putem ne pozdravljajte. (Lk 10, 4)
Oduvijek mi je ova Kristova rečenica bila nejasna. Nikako mi nije bilo jasno zašto ne bismo trebali nikoga pozdravljati na putu. Zar nije lijepo susresti nekoga, pozdraviti ga, zaustaviti se nakratko, popričati s njim i radovati se susretu? Da, to je zaista istina, ali sam u zadnje vrijeme primijetio kako to pozdravljanje na putu može biti upitno.

O pozdravima i Pozdravu

Koliko puta mi se znalo dogoditi da sam bio u svojim mislima, zaputio se u određenom smjeru da nešto hitro obavim, a onda bi me na putu sasvim bezazleni susreti, obični pozdravi (»Kako si? Što ima?«) i zaustavljanja potpuno poremetili. Ne samo da mi je bio prekinut tijek misli, nego i samo usmjerenje, odlučnost u provedbi određenoga plana. Zapravo, primijetio sam da se najviše radujem kad u ostvarenju svojih nakana ili posvećenosti svojim mislima, na putu ne moram nikoga susresti, odnosno nikoga pozdraviti. I sada shvaćam. Ako to vrijedi za ovozemaljske nakane, poslanja, misli, koliko tek vrijedi za navještaj Božjega kraljevstva, odnosno za odnos prema Bogu. Krist je sjajno uvidio, na temelju vjerojatno svojega vlastitog iskustva (»Kako si? Što ima?«), kako postoji velika opasnost da nas »pozdrav« svijeta udalji od vlastitoga poslanja, da nas svijet kao takav udalji od Boga, da na ovoj zemlji zaboravimo nebo, da u ovome svijetu postanemo tuđinci Božjega svijeta.

Ta je tema danas još aktualnija ako imamo na umu da se kršćanima stalno prigovara: da smo zaboravili zemlju, misleći previše na nebo; da smo ljubavlju prema Bogu zapostavili ljubav prema čovjeku. Ne kažem da taj prigovor ne stoji, jer doista smo mi kršćani to i činili, i ta opasnost trajno postoji i danas. Ali, danas je taj prigovor toliko postao bučan da od njegove silne buke kao da se više ne usuđujemo, kao da se bojimo reći da je nama kršćanima na prvome mjestu ne ovaj svijet, nego božanski svijet, ne zemlja, nego nebo. Ovaj svijet toliko

je zavladao našim duhom da više i ne prepoznamo drugi svijet, da ne vidimo ništa osim ovoga vidljivog svijeta. Nevidljivi svijet, nebo, zajedništvo s Bogom u nevidljivome, nebeskome životu gotovo da u većine kršćana ne igra više nikakvu ulogu. 'Pozdrav' svijeta otupio nas je za 'pozdrav' neba, za 'pozdrav' koji dolazi od Isusa Krista. Taj Kristov 'pozdrav' odjekuje snažno i u ulomku iz Ivanova evanđelja: »Ja za njih molim; ne molim za svijet, nego za one koje si mi dao jer su tvoji. I sve moje tvoje je, i tvoje moje, i ja se proslavih u njima. Ja više nisam u svijetu, no oni su u svijetu, a ja idem k tebi.« Krist ne moli za svijet, on ne želi da svijet ostane svijet, nego moli za nas, da mi, koji smo u svijetu, budemo njegovi, Božji, da budemo u ovome svijetu, a opet izvan ovoga svijeta. Krist kao da time nas, koji više ne znamo ništa osim 'pozdrava' svijeta, nije dovoljno uzdrmao, nego još kazuje: »A ovo je život vječni: da upoznaju tebe, jedinoga istinskog Boga, i koga si poslao – Isusa Krista.« Da, Krist je dobro znao kako nas 'pozdravi' ovoga svijeta zaustavljaju u ovome svijetu. Zato je on, Bog, došao na ovaj svijet da nas 'pozdravi', da nas svojim 'pozdravom' osposobi i potakne da upoznamo jedinoga istinskog Boga i Isusa Krista, da ga svojom spoznajom 'pozdravljamo'.

Za razliku od naših zbrkanih i nemirnih pozdrava (»Kako si? Što ima?«), Krist dvojicu učenika na putu u Emaus pozdravlja potpuno drukčije. On ih ne zaustavlja na njihovu putu, on im se, veli evanđelist Luka, »približio« i »poslao s njima« (Lk 24, 15). Koji divan božanski pozdrav, pozdrav Uskrsnuloga, koji dolazi nenametljivo na putove našega života, ulazi u naš svijet, pozdravlja nas u našem svijetu, ali nas svojim pozdravom dovodi do Božjega svijeta.

Ja naopačke

Iz svega toga slijedi da kršćanin nije jednodimenzionalna, nego dvodimenzionalna osoba. On ne pozdravlja samo zemaljski svijet, nego pozdravlja i nebeski svijet. Kako predivno sv. Franjo Saleški preporučuje svojoj prijateljici,

sv. Ivani Franciski de Chantal, da svako jutro započinje dan tako da u molitvi duhom prošeta nebom, pozdravi Boga i sve svece, a potom molitveno pozdravi i sve osobe na ovome svijetu koje su joj na srcu i za koje moli. Kršćanin zapravo posve naopačke gleda ovaj svijet, on ne gleda nebo sa zemlje, ili još gore, on ne gleda otužno ovaj svijet, nego, s vjerom u uskrsnuloga Krista, gleda s neba zemlju. On hoda naopačke ovim svijetom: noge mu se oslanjaju na nebo, nebo ga učvršćuje po vjeri, nebo mu daje radost po nadi, nebo mu daje razigranost po ljubavi. Nogama je oslonjen na nebo, a glavom okrenut prema zemlji. Da, sav je u nebu, a opet sav okrenut prema zemlji. Tako vjerovati u Isusa Krista znači preokrenuti svoja mjerila, znači doslovno okrenuti svoj život naopačke, naglavačke. Ne rade li to zapravo lude? A nismo li mi kršćani pozvani da budemo lude Kristove? Da, vjerovati u Isusa Krista znači postati njegova luda u ovome svijetu koji ne poznaje ništa osim svijeta (usp. *1Kor 1, 27*). Kristova je luda razigrana, graciozna; ona je oslobođena one sumorne tuge ovoga svijeta; ona s velikom ljubavlju pozdravlja ovaj svijet, jer je primila pozdrav izvan ovoga svijeta, od Boga. Osim »donje sobe« ovoga svijeta, ona se

uspinje i zna za »gornju sobu« Božjega svijeta (*Dj 1, 13*). Možda i nama, kršćanima, koji poznajemo i pozdravljamo samo ovaj svijet, nedostaje ta uskrsla razigranost, uskrsla gracioznost Kristovih luda, jer smo previše uvučeni u ovaj svijet. Zato, okrenimo svijet naopačke!

Ali ne samo da vjernici gledaju svijet naopačke, nego je sâm Božji svijet okrenut naopačke. Poslušajmo samo kako se u Bogu žive odnosi: »Sve moje tvoje je, i tvoje moje.« Zar nije taj Božji svijet okrenut naopačke spram našega svijeta? Jer, u našem je svijetu naše ja osamljeno, samotno ja, ja koje stalno kazuje: »Ja, ja, pa ja i opet ja.« Zato je ono tako tužno, baš otužno ja! No, da ono ne bude takvo, potrebno ga je vjerom u Isusa Krista okrenuti naopačke. Krist nam objavljuje Božje ja koje je uvijek dvostruko, dvodimenzionalno ja: ja jest uvijek ti, ti jest uvijek ja; u Ocu uvijek susrećemo Sina, a u Sinu uvijek Oca. Tako je to u ljubavi. Kad smo zahvaćeni ljubavlju, to naše ja odjednom postaje dvostruko ja; ono ne vodi samo razgovor, ono nije samo razgovorljivo, nego ono u sebi jest razgovor, jest razgovorljivost. Ah, želim da moje ja uvijek bude i ostane razgovor, da moje ja bude i ostane uvijek Božji razgovor...

Ivica Raguž

Zrnje...

»Objavio sam tvoje ime ljudima koje si mi dao od svijeta.« To je sažetak Isusova poslanja. Ime je više od riječi. Ime Bože objavljeno ljudima jest sam Bog među ljudima, u ljudima. Ta se objava ostvaruje čitavim otajstvom Krista, ne samo utjelovljenjem. Zato su i Isusova muka i smrt i uskrsnuće, objava Božjega imena, Boga samoga. U otajstvu smrti i uskrsnuća Božja objava zahvaća i »nepristupačna mjesta« života. U Isusovoj smrti Bog se, pobijedivši smrt, objavljuje kao Život, Život koji preobražava sve i sve čini mjestom očitovanja svoje blizine i dara spasenja.

Ovo je život vječni: »da upoznaju tebe, jedinoga istinskog Boga, i koga si poslao – Isusa Krista« (*Iv 17, 3*). [...] »Vječni život« nije – što zasigurno odmah pomisli suvremeni čitatelj – život koji dolazi nakon smrti dok je život sada upravo prolazan i ne bi bio vječni život. »Vječni život« je sâm život, istinski život koji se može živjeti i u ovome vremenu i koji se potom po tjelesnoj smrti više ne može ugroziti. O tome se radi: već sada dohvatiti »život«, stvarni život, koji ništa i nitko ne može uništiti. [...] »Ja živim i vi ćete živjeti«, kaže Isus svojim učenicima na Posljednjoj večeri (*Iv 14, 19*) i time još jednom pokazuje da je za Isusova učenika karakteristično da »živi«, to jest da je nadišao puko postojanje i našao i dohvatio istinski život, za kojim svi tragaju. Rani su se kršćani, polazeći od takvih tekstova, jednostavno nazivali »živima« (*hoi zontes*). Ono su našli ono što svi traže – sâm život, pun i stoga neuništiv život. [...] »Vječni život« je, dakle, događaj odnosa. Čovjek taj život nije dobio sâm, niti samo za sebe. Po odnosu s Onim koji je sam život i on postaje onaj koji živi.

JOSEPH RATZINGER – BENEDIKT XVI., *Isus iz Nazareta, II*, 86.-88.

Pedesetnica. Duhovi

Ulazna pjesma

Ljubav je Božja razlivena
u srcima našim po Duhu
Svetom koji prebiva
u nama, aleluja.

Rim 5,5; 10,11

Zborna molitva

Bože, ti otajstvom današnje svetkovine
posvećuješ u svakom plemenu i narodu
cijelu Crkvu. Izlij na sav svijet darove
svoga Duha: što si svojom dobrotom
učinio na počecima Crkve to i danas
izvrši u srcu svojih vjernika.
Po Gospodinu.

Darovna molitva

Ispuni, Gospodine,
obećanje svoga Sina:
nek nas Duh Sveti uvede
u otajstvo ove žrtve
i otvori nam svu istinu.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 2, 1-11

Čitanje Djela apostolskih

Kad je napokon došao dan Pedesetnice, svi su bili zajedno na istome mjestu. I eto iznenada šuma s neba, kao kad se digne silan vjetar. Ispuni svu kuću u kojoj su bili. I pokažu im se kao neki ognjeni razdijeljeni jezici te siđe po jedan na svakoga od njih. Svi se napuniše Duha Svetoga i počеше govoriti drugim jezicima, kako im već Duh davaše zboriti. A u Jeruzalemu su boravili Židovi, ljudi pobožni iz svakog naroda pod nebom. Pa kad nastade ona huka, strča se mnoštvo i smete jer ih je svatko čuo govoriti svojim jezikom. Svi su bili izvan sebe i divili se govoreći: »Gle! Nisu li svi ovi što govore Galilejci? Pa kako to da ih svatko od nas čuje na svojem materinskom jeziku? Parti, Medani, Elamljani, žitelji Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i krajeva libijskih oko Cirene, pridošlice Rimljani, Židovi i sljedbenici, Krećani i Arapi – svi ih mi čujemo gdje našim jezicima razglašuju veličanstvena djela Božja.«
Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 104, 1ab.24ac.29b-31.34

Pripjev: Pošalji Duha svojega, Gospodine,
i obnovi lice zemlje!

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina!
Gospodine, Bože moj, silno si velik!
Kako su brojna tvoja djela, Gospodine!
Puna je zemlja stvorenja tvojih.

Ako dah im oduzmeš, ugibaju,
i opet se u prah vraćaju.
Pošalješ li dah svoj, opet nastaju,
i tako obnavljaš lice zemlje.

Neka dovijeka traje slava Gospodnja:
nek se raduje Gospodin u djelima svojim!
Bilo mu milo pjevanje moje!
Ja ću se radovati u Gospodinu.

Drugo čitanje 1Kor 12, 3b-7,12-13

U jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni.

Čitanje Prve poslanice
svetoga Pavla apostola Korinćanima
Braćo!

Nitko ne može reći: »Gospodin Isus«
osim u Duhu Svetom. Različiti su dari,
a isti Duh; i različite službe, a isti Gospodin;
i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve
u svima. A svakomu se daje očitovanje Duha
na korist.

Doista, kao što je tijelo jedno te ima mnogo
udova, a svi udovi tijela iako mnogi, jedno
su tijelo – tako i Krist. Ta u jednom Duhu
svi smo u jedno tijelo kršteni bilo Židovi,
bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni.
I svi smo jednim Duhom napojeni.
Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	525.5 ili 526.8	Ljubav je Božja razlivena
Otpj. ps.:	537	Pošalji Duha svojega
ili:		Pošalji Duha svojega (ŽV 6-2011)
Posljednica:	540 (541)	Dođi, Duše presveti
Prinosna:	234	Kad navršši se
ili:	VI	Izvore vode žive
Pričesna:	542.5	Svi se napuniše
Završna:	565	Milost Duha Svetoga

Isus, stane u sredinu i reče im: »Mir vama!«

Tanaka Tadao: *Pedesetnica*, 1963.

Pričesna pjesma

Svi se napuniše
Duha Svetoga,
razglašavajući
veličanstvena
djela Božja, aleluja.

Dj 2, 4.11

Popričesna molitva

Bože, ti svojoj Crkvi dijeliš
dare nebeske; čuvaj u nama
milost koju si dao, da dar
Duha Svetoga vazda u nama
djeluje a duhovna hrana
unaprijedi djelo vječnog
otkupljenja. Po Kristu.

Posljednica (obvezatna)

Dodi, Duše Presveti...

Pjesma prije Evandelja

Dodi, Duše Sveti,
napuni srca svojih vjernika;
i oganj svoje ljubavi u njima užez!

Evandelje Iv 20, 19-23

*Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas:
Primate Duha Svetoga.*

Čitanje svetog Evandelja po Ivanu
Uvečer onoga istog dana, prvog u tjednu,
dok su učenici u strahu od Židova bili za-
tvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i re-
če im: »Mir vama!« To rekavši, pokaza im
svoje ruke i bok. I obradovaše se
učenici vidjevši Gospodina. Isus im
stoga ponovno reče: »Mir vama!
Kao što mene posla Otac i ja šaljem
vas.« To rekavši, dahne u njih
i kaže im: »Primate Duha Svetoga.
Kojima otpustite grijehe, otpuštaju
im se; kojima zadržite, zadržani su im.«
Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, u poslušnosti Božjoj riječi
i u zajedništvu ispovijedanja vjere
s pouzdanjem se utecimo Ocu nebeskom,
djelitelju svakoga dara, i zajedno molimo:

Gospodine, obdari nas svojim Duhom.

1. Svjetlom Duha svetoga vodi svoju Crkvu
na putu kroz svijet, kako bi mogla svim narodima
vjerodostojno naviještati velika djela tvoje ljubavi,
molimo te.
2. Daj da pastiri Crkve budu uvijek otvoreni
tvojoj mudrosti te svetošću života i nesebičnošću
služenja očituju svima da si ti voditelj svoga
naroda kroz svijet, molimo te.
3. Prodahni snagom služenja sve koji upravljaju
narodima i državama; pomози im da se
ravnaju odgovornošću za dobro svih ljudi te,
brinući se za siromašne i potrebite,
doprinosе izgradnji boljega svijeta, molimo te.
4. Budi nam bliz u našim obiteljima:
daj nam spoznati da smo u obitelji dar jedni
drugima i pomози da jedni drugima budemo
potpora u življenju vjere i u ostvarenju
poslanja koje nam povjeravaš, molimo te.
5. Obnovi u svima nama ono što je grijehom
ranjeno; vodi nas svojim Duhom da te možemo
proslaviti svojim životom te budemo nositelji
tvoje ljubavi prema svima koje stavljaš na naš
životni put, molimo te.

Gospodine, iskazujemo ti hvalu za tvoj veliki dar
– Duha Svetoga. Neka nas, molimo te, prodahne
snaga tvoga Duha da zajedništvo s tobom uvijek
rasvjetljuje i obnavlja sva naša zajedništva
s braćom ljudima. Po Kristu Gospodinu našem.

Zbližitelj Boga, čovjeka i svijeta

Dan Pedesetnice dan je na koji se kao Crkva neprestano vraćamo i na koji se trebamo vraćati, slično kao što se vraćamo na rođendane, imendane, na znakovite datume u povijesti neke osobe, obitelji, države... Još puno znakovitije, jer u Crkvi osjećamo da je sve Božje djelo i da sve što kao vjernici živimo ovisi o Božjoj prisutnosti u Crkvi.

Duh je dah, snaga koja oživljuje naše tijelo. Nismo gospodari toga životnoga daha. On dolazi od Boga i k njemu se vraća, u njemu boravi, jer Bog je Boravište (»Onaj koji jest«). Duh je poput vjetra, komu ne znamo polazište, ne znamo odakle dolazi i ne znamo zadnje odredište; gotovo nezaustavljivo dopire do svakoga prostora, a zaprjeko mogu tek ublažiti njegovo kretanje i ulazak. Nadalje, Duh se očituje u simbolu ulja koje prodire u kožu, tijelu daje gipkost, snagu i ljepotu. U Svetome pismu pomazanja su znakovi blagoslova i posvećivanja. Duh je slutnja i čežnja, ali on je i zahvaćenost; gori poput ognja, pročišćuje, preoblikuje, preobražava. Zbog toga ga navještaj o Pedesetnici spominje kao ognjene jezike.

Isus ga naziva imenom koje označuje Pratelja, onoga tko je blizu. On nas čini bliskima s Bogom, On nas zbližuje s Bogom. Bog je po

Njemu nama ljudima bliži od nas samih. Zbog toga je na hrvatski *Paraklet* preveden imenom Branitelj i Tješitelj, a s pravom ga se može zvati Zbližiteljem. Istinska je obrana i utjeha onaj tko nas prati u životu, koji se od nas ne udaljuje ni u jednome trenutku. Taj božanski suputnik i pratitelj u našem životu nije samo nevidljiva snaga, nego dolazi i kao Riječ. Riječ nas povezuje, gradi, ohrabruje, razveseljuje, omogućuje razumijevanje. Riječ je dodir blizine koji je nošen Dahom.

Dar izricanja Božje riječi

Prema Ivanovu Evanđelju Isus se ukazuje učenicima na sam dan Uskrsa i daruje im Duha Svetoga upravo udahnujući ga u njih. To je govorljiva gesta koja upućuje na stvarateljski dah, na životvorni, životodajni dodir.

Tu gesta valja neposredno povezati sa zapovijedi poslanja: »Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas.« Primijetimo da se ne radi o dvama susljednim poslanjima, najprije Isusovo, a zatim poslanje učenika, pri čemu bi drugo poslanje trebalo nalikovati prvomu. Postoji jedno Očeva poslanje, povjerenje Isusu i nastavljeno po učenicima. Budući da Otac želi da svi ljudi prime puninu života,

Zrnje...

Prisutnost i snaga Božjega Duha očituje se na najjasniji način u ljubavi. Ona je prostor Duha Svetoga. »Ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan.« (Rim 5, 5) Važno je uvijek posvjedošiti da se bit dara Duha Svetoga ne može svesti na spoznaju, nego ju treba tražiti u životu ljubavi. Gdje je ljubav, tu je i istinska spoznaja, tu je mudrost, tu je novost koja rasvjetljuje sve sumnje, prevladava sve prijepore i sva iskušenja. Ljubav sve pobjeđuje. Ako priznajemo da je Bog ljubav, tada život u njegovoj ljubavi svjedoči njegovu blizinu i objavljuje njegovu mudrost.

šalje Isusa u svijet; on, dionik volje Očeve (s kojim je jedno), šalje nas da bismo prenosili život koji smo primili od Isusa.

Zato je 'razumljivo' da je radi toga poslana potreban Duh Sveti. Da bi djelovali 'kao Isus' i 'u Isusovo ime', ljudi trebaju postati nova stvorenja, preporođeni onim istim Duhom kojim započinje Kristovo djelo spasenja, od Utjelovljenja do Uzašašća. Radi toga učenicima upućuje djelotvornu riječ: »Primate Duha Svetoga.« Njegovom snagom otpuštaju grijehe i suzbijaju snagu utjecaja Zloga u svijetu. Sržna zadaća Božjega Jaganjca je u oduzimanju grijeha svijeta, a to je i povijesna zadaća Crkve.

U Djelima apostolskim Luka govori o ognjenim jezicima koji silaze na apostole ispunjavajući ih Duhom koji im daje govoriti. Taj opis sigurno da obrazlaže preobrazbu kojom su od uplašanih ljudi postali hrabrim navjestiteljima, ali je još važniji proročki sadržaj. Ne samo da ih ispunja hrabrost govorenja, nego i sposobnost izricanja Božje riječi, tumačenja Božjega spasenjskoga plana: Isusa Krista u obliku *kerygme*, Božje riječi u obliku ljudskoga govora. Sveti Pavao kaže: »Kad od nas primiste riječ poruke Božje, primili ste ne riječ ljudsku, nego kakva uistinu jest, riječ Božju koja i djeluje u vama, vjernicima.« (1Sol 2, 13). To nije plod ljudske vještine, nego je dar Duha Svetoga.

Različitost provrela i objedinjena Duhom

Drugi je iznenađujući sadržaj u mogućnosti da tu riječ mogu svi razumjeti. Luka iznosi širok popis narodâ kojima pripadaju prisutni. Očrtana je različitost kulturâ, koja je nerijetko izvor nesporazuma i sukobljavanja. Ovdje to nije zaprjeka za susret. Štoviše, podjele među ljudima ne mogu opstati pred navještajem Radosne vijesti.

Promotrimo li što je zapravo čudesno u tome događaju, zaključit ćemo da je to razumijevanje

na materinjemu jeziku. To objavljuje sposobnost evanđelja da bude prevedeno na sve ljudske jezike. Govoriti jezikom Radosne vijesti dopire do svakoga ljudskog srca (do njegovog 'materinjeg' identiteta). Evanđelje nije ljudska intuicija niti ljudski proizvod izražen nekim posebnim jezikom, nego Božja riječ koja nadilazi svaki jezik, koji Duh dopušta prevesti u puno oblika, zapravo u način koji razumije svaki čovjek.

Nije li to najljepša slika ujedinjavajuće raznolikosti koju ostvaruje Duh i otajstvo Pedesetnice? Različita ljudska iskustva usvojena su, objedinjena Božjim Duhom, a da pritom nisu umrtvljena; postaju nositeljima Evanđelja, a da ne izgube svoju vlastitost. Upravo je svijet u stvorenim različitostima koje žive u jedinstvu Božjega plana odražaj otajstva zajedništva kojemu je izvorište u Presvetome Trojstvu. A to se otajstvo očituje u iskustvu Crkve, kako svjedoči sveti Pavao pišući Korinćanima: »Različiti su darovi, a isti Duh...« Različitost karizmâ (darova) ne razjedinjuje Crkvu. To je i kriterij za razlučivanje: karizme ne unose lomove u zajedništvo i ne sužavaju (ideologiziraju) Crkvu, jer je Duh koji ih pokreće isti. Zato je najprimjerenija molitva za raznolikost u Crkvi upravo molitva za jedinstvo u Kristovu Duhu, za blizinu Duha i blizinu u Duhu.

Spajajući te sadržaje dojmjljiva je slika tijela: ona dobro tumači raznolikost, blizinu, dodir, gibanje, jedinstvo, zajedništvo. Božji dodir u duši čovjeka izražava se tijelom. Crkva je Kristovo Tijelo, očitovanje Boga u svijetu, njegove ljubavi, govorljivosti i gorljivosti; po Tijelu pokretanom Duhom Crkva postaje razumljivom svim ljudima.

Ispravno razumijevanje upozorava da ne miješamo darove Duha i osobne sposobnosti pojedinaca. Kada se to dvoje poistovjeti, Crkvu se pokušava staviti u ljudsku mjeru, odnosno u neku vrstu individualizma (vođa). Darovi Duha su na izgradnju Crkve, a ne na potvrđivanje i veličanje pojedinaca. Tko je primio dar Duha, stavlja ga u službu svih, ne dopuštajući da sebičnost pobijedi radost zajedništva. Duh Božji zbližava.

Ivan Šaško

Svetkovina Presvetoga Trojstva

Ulazna pjesma

Blagoslovljen budi
Bog Otac,
i jednorodeni Božji Sin,
i Sveti Duh
za milosrđe koje
nam je iskazano.

Zborna molitva

Bože Oče, poslao si na svijet svoga
Sina, Riječ istine, i Duha posvetitelja,
da ljudima objaviš tajnu svoga života.
Udijeli nam da ispovijedamo pravu
vjeru, priznajemo slavno i vječno
Trojstvo te se klanjamo tebi, svemo-
gućem i jedinom Bogu. Po Gospodinu.

Darovna molitva

Gospodine Bože naš,
zazivamo tvoje sveto ime
da posvetiš ove darove.
Učini da i mi postanemo
vječni prinos tebi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Izl 34, 4b-6.8-9

*Gospodin! Gospodin!
Bog milosrdan i milostiv!*

Čitanje knjige Izlaska

U one dane: Mojsije rano jutrom ustane
i popne se na Sinajsko brdo, uzevši u ruke
dvije kamene ploče, kako mu je Gospodin
naredio.

Gospodin se spusti u liku oblaka, a on stade
preda nj i zazva ime Gospodnje: »Gospodin!
Gospodin!« Gospodin prođe ispred njega te
se javi: »Gospodin, Gospodin, Bog milosrdan
i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju
i vjernošću.«

Mojsije smjesta pade na zemlju i pokloni se.
Onda reče: »Gospodine moj! Ako sam stekao
blagonaklonost u tvojim očima, onda, Gospo-
dine, pođi s nama! Premda je narod tvrde ši-
je, oprosti naše grijehe i naše opaćine i primi
nas za svoju baštinu!«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Dn 3, 52-56

Pripjev: Hvaljen i slavljen dovijeka!

Blagoslovljen budi, Gospodine,
Bože otaca naših!

Blagoslovljen budi
u domu svete slave svoje!

Blagoslovljen budi
na prijestolju kraljevstva svoga!

Blagoslovljen, ti što istražuješ bezdane
i sjediš nad kerubima!

Blagoslovljen budi
na svodu nebeskom!

Drugo čitanje 2Kor 13, 11-13

*Milost Gospodina Isusa Krista, ljubav Boga
i zajedništvo Duha Svetoga!*

Čitanje Druge poslanice
svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo, radujte se, usavršujte se,
tješite se, složni budite, mir negujte
i Bog ljubavi i mira bit će s vama.
Pozdravite jedni druge svetim cjelovom.
Pozdravljaju vas svi sveti.
Milost Gospodina Isusa Krista,
ljubav Boga i zajedništvo Duha Svetoga
sa svima vama!
Riječ Gospodnja.

■ PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.2	Blagoslovljen budi Bog
Otpj. ps.:		Hvaljen i slavljen dovijeka (ŽV 5-2008 ili ŽV 6-2011)
Prinosna:	165	Oče naš dobri
Pričesna:	135.3	Bog je tako ljubio svijet
Završna:	XXIV.1 i 4.	Jubilejski himan

Pjesma prije evanđelja usp. Otk 1, 8

Slava Ocu, i Sinu, i Duhu Svetomu,
Bogu koji jest, koji bijaše, i koji dolazi!

Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni.
El Greco: Presveto Trojstvo, 1577.-1579.; Museo Nacional del Prado.

Pričesna pjesma

Budući da ste sinovi,
 odasla Bog u srca
 vaša Duha Sina
 svoga koji kliče:
 Abba! Oče!

Gal 4, 6

Popričesna molitva

Gospodine Bože naš,
 daj da nam bude na
 spasenje tijelu i duši
 ova pričest i vjera u
 tvoje vječno Trojstvo
 i jedinstvo koju smo
 ispovjedili. Po Kristu.

MOLITVA VJERNIKA

U zajedništvu ljubavi, koja nam je objavljena
 u trojstvenome Bogu, s pouzdanjem zazovimo
 nebeskoga Oca da nas pohodi svojom milošću.
 Molimo zajedno:

Gospodine, učvrsti nam vjeru!

1. Gospodine, budi svojoj Crkvi svjetlo na putu.
 Čuvaj ju u istini vjere i nadahnjuj je
 za djela ljubavi, molimo te.
2. Gospodine, budi vrelo mudrosti pastirima
 kojima si povjerio svoj sveti narod:
 pomози im da propovijedanjem
 i svjedočanstvom života
 budu živi glas tvoje riječi, molimo te.
3. Gospodine, budi bliz svima koju su u vjeri
 posustali: mudrošću svoga Duha okrijepi im
 vjeru i vrati ih na put spasenja, molimo te.
4. Gospodine, izliječi nas od sumnji u vjeri;
 nek nas tvoj Duh uvede u svu istinu
 i čuva nas u trajnome zajedništvu s tobom,
 molimo te.
5. Gospodine, daj da, nahranjeni riječju
 i tijelom Kristovim, iz ovog slavlja
 kročimo u život s novom snagom vjere,
 odgovorni za poslanje koje nam povjeravaš,
 molimo te.

Svemogući Bože, ti si nam se u zajedništvu
 božanskih osoba očitovao kao Bog ljubavi
 u koju želiš unijeti sve ljude. Pomozi nam
 trajno rasti u zajedništvu s tobom da zavrije-
 dimo biti dionici tvoje nebeske slave.
 Po Kristu Gospodinu našem.

Evangelje Iv 3, 16-18

Bog je poslao Sina da se svijet spasi po njemu.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme reče Isus Nikodemu:

»Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga
 Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega
 vjeruje ne propadne, nego da ima život
 vječni. Ta Bog nije poslao Sina na svijet
 da sudi svijetu, nego da se svijet spasi
 po njemu. Tko vjeruje u njega, ne osuđuje
 se; a tko ne vjeruje, već je osuđen što
 nije vjerovao u ime jedinorođenoga Sina
 Božjega.«

Riječ Gospodnja.

Bog ljubi svijet

Riječi današnjega evanđelja Isus govori Nikodemu noću, u neobičnome razgovoru o novome rađanju i Isusovu uzdignuću u kojemu će Isus slikom vjetra pojašnjavati djelovanje Duha i slikom podignute zmije u pustinji nagoviještati ono što ga čeka na njegovu putu. Nikodem je Isusu došao noću. Htio je razgovarati s njime zaštićen od pogleda drugih uglednika. Za razliku od većine glavara koji su Isusa promatrali s jasnim odmakom, Nikodem je bio privučen, znatiželjan i dirnut onim što je čuo i vidio. Isus ga je pustio k sebi. Nikodem nije jedini uglednik komu je Isus poklonio blizinu i vrijeme. Ipak, Ivan je ovomu susretu poklonio veću pozornost nego drugima. Najvjerojatnije zbog toga što će Nikodem s vremenom jasno prijeći na Isusovu stranu. Spomenut će ga na još dva mjesta i time ocrtati nutarnji razvoj Nikodemova odnosa s Isusom. Iz noćnoga razgovora u kojemu se činilo da Nikodem ima puno pitanja, a da odgovore ne razumije, preko njegova zauzimanja za Zakon i za pravednost među farizejima i svećeničkim glavarima, u trenutku kada su već htjeli uhvatiti Isusa pa do Isusova ukopa, kada će Nikodem poniženog i odbačnog Isusa vratiti u židovstvo ukopom njegova tijela po židovskom običaju.

Te su noći bili sami. Noć i Nikodemova velika volja da Isusu postavi pitanja i sluša njegove odgovore ipak ne dominiraju razgovorom. Razgovor je zamršen, dubok i naoko ne vodi nekomu jasnom ishodu. U trenutku kada Isus izgovara riječi današnjega odlomka, Nikodem se više ne javlja za riječ. Tu je, ali kao da na Isusove riječi više nema Nikodemova odjeka. Isus govori o sebi iz perspektive Očeve. Nikodemu govori kakav je odnos Boga prema svijetu. Bog ljubi svijet i to se najbolje vidi u tome što svijetu šalje i daje svoga jedinorođenog Sina. Isus je došao na svijet jer ljubi svijet i jer hoće da svatko tko u njega vjeruje ima život vječni. Došao je na svijet iz ljubavi prema ljudima i ljubavi prema njihovu životu u vječnosti.

Te riječi, koje dolaze iz srca Isusova poslanja, Isus govori uglednom farizeju noću. U njima se ne osjeća ni odmak ni suzdržanost. Naprotiv! Prožete su velikom otvorenosću, povjerenjem i blizinom.

U život vječni ljudi dolaze tako što vjeruju Sinu. Vjera u Sina nije neka dodatna vjera nakon vjere u Boga Oca. Vjera u Sina je posve oslonjena na vjeru u Oca koji je poslao Sina. Vjerujući u Sina ljudi će dobiti život vječni. Ne će propasti. Propast je suprotnost životu vječnomu, onako kako to kaže Ps 37, 20: »A bezbožnici će propasti...« Isusov put vodi na križ. Na križu će svijet otkriti mogući put k Bogu. Bog koji se objavio Izraelu, sada se u križu pokazuje kao Bog cijeloga svijeta. Bog u križu pokazuje svoju ljubav prema svijetu i svoju volju da spasi svijet.

Bog je poslao Sina s jasnom zadaćom. Svaha poslanja je spasenje svijeta. Sin nije poslan suditi svijet. Svijet je izgubljen i treba mu pomoć da se spasi iz svoje izgubljenosti. To je Isusovo poslanje. Ono se ispunja na križu, između izgubljenosti i spasenja. Križ je tako mjesto najdublje izgubljenosti kojim će svijet odbaciti Spasitelja i istodobno mjesto na kojemu Sin ne će odbaciti svijet koji ga je osudio.

Nepoznati autor: Isus i Nikodem, oko 1655.; Muzej Albertina, Beč.

Premda je Sin došao spasiti, a ne osuditi svijet, ipak je riječ i o sudu. Oni koji vjeruju u Sina ne će biti suđeni, a oni koji ne vjeruju već su osuđeni. Bog hoće spasiti cijeli svijet, ali spašava samo jedan dio. Oni koji ne vjeruju i koji su već pod osudom, nisu odbačeni. Naprotiv! Oni su upravo oni izgubljeni kojima je Sin došao i koje hoće spasiti. One koji ne vjeruju, izgubljene i pod osudom, valja promatrati kao one kojima je otvoren put spasenja. Oni nisu izgubljeni na način da je Bog digao ruke od njih i prepustio ih njihovoj propasti, nego upravo suprotno. Bog je ljubio svijet unatoč izgubljenosti i nevjeri svijeta, i to je razlog zašto je poslao svoga Sina da spasi svijet.

U ovim rečenicama Isus objavljuje Oca. Njegova je ljubav velika i on se nagnuo prema svijetu. Njegove su namjere sa svijetom nošene njegovom ljubavlju. Budući da je njegov odnos prema svijetu ljubav, Otac nikoga ne prisiljava na povjerenje i na prihvaćanje ljubavi. Bog ljubi svijet i zbog toga ostavlja svijetu slobodu. Svatko može bez prisile odlučiti se na prihvaćanje Božje naklonosti ili na ostanak u svojoj izgubljenosti. U srcu ljudske slobode, koju Bog nikako ne želi ograničiti, leži mogućnost odbijanja, samozatvaranja pred Bogom i njegovom

ljubavlju. Mogućnost da se čovjek zatvori nosi sa sobom i mogućnost da svijet shvaća kao da Boga nema. Svijet i njegova izgubljenost Bogu nisu nevažni. Nije mu svejedno što se događa s ljudima. No, svijet se može zatvoriti prema Bogu i odnositi se prema njemu kao da ga ni nema. Čovjeku je, međutim, nemoguće izbjeći odnos s Bogom, pa odbijanje i samozatvaranje valja vidjeti kao neki odnos s Bogom. Odnos kroz odbijanje odnosa. To je pokušaj stvaranja svoga svijeta izvan odnosa s Bogom. Taj je prividni svijet moguće stvoriti, ali nije moguće ukloniti njegov privid i stvoriti zbilju bez Boga, jer Bog jest zbilja.

Kada se vjernici nedjeljom saberu oko oltara Gospodnjega, onda u blizini njegove riječi i sami otkriju svoje nagnuće stvaranju svijeta bez Boga i traženju spasenja kao da Boga nema. Zato im nedjeljni susret s Uskrsim biva povratak u zbilju i u obnovljeni odnos s Bogom. Ono prvo što zaborave ujedno je i najvažnije: uvijek novo otkriće da Bog ljubi svijet, da vjerovati u Isusa znači biti izbavljen iz izgubljenosti i da snagom Božjeg Duha i sami mogu ljubiti jedni druge i obnavljati svijet te tako sudjelovati u Božjoj volji da spasi svijet.

Ante Vučković

Zrnje...

Vjerujem u Boga Oca svemogućega... Bog je stvoritelj svega, kralj vjekova, besmrtni i nevidljiv. Na iskonu je svijeta sve načinio iz ništavila. Bog je prije vjekova. Učinio je vjekove i njima ravna. Vremenom se ne uvećava. Prostorom se ne prostire. Nikakva ga tvar ne zatvara niti omeđuje. Bog ostaje kod sebe i u sebi samome puna i savršena vječnost koju ljudska misao ne može pojmiti ni jezik iskazati. [...] U Trojstvu je jedna bit, jedna moć, jedna vlast, jedno veličanstvo i jedno ime za božanstvo. Tako je i sam Krist rekao svojim učenicima: »Idite, krstite sve narode – ne u mnogim imenima – već u jednom imenu Oca i Sina i Duha Svetoga« (Mt 28, 29). [...] Predragi. Jamačno zamjećujete kako se u samim riječima svetoga Vjerovanja, u smislu zaključka na sva pravila što se odnose na otajstvo vjere, dodaje i kao neka nadopuna kaže: »po svetoj Crkvi«. [...] U toj su Crkvi Otac i Sin i Duh Sveti jedan Bog kojemu pripada čast i slava u vijeke vjekova.

Sv. AUGUSTIN, Govori. (Propovijedi o Vjerovanju), 4, 9.

»Ako vidiš ljubav na djelu, vidiš Trojstvo«, pisao je sv. Augustin. Posljednja svrha Božjega djelovanja u otajstvu Trojstva i u slanju koje ostvaruje unutar Trojstva jest ulazak stvorenja u savršeno jedinstvo Oca, Sina i Svetoga Duha. To se ostvaruje već sada: pozvani smo biti »stan« trojednomu Bogu i odnosima ljubavi unutar Trojstva: »Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ, pa će i moj Otac ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti« (Iv 14, 23). Biti mjesto Božjega boravka i očitovanja njegove ljubavi – to je život vjere i put spoznaje Boga.

Spomen sakramenta potvrde, prenošenje i gašenje uskrsne svijeće

Predloženi godišnji spomen sakramenta potvrde i prenošenje uskrsne svijeće od ambona do krstionice mogu se vršiti unutar zasebne Službe Božje riječi na Pedesetnicu. Za navještaj se mogu uzeti biblijska čitanja vezana uz Pedesetnicu. Obred započinje prikladnim pozdravom i uvodom, a nakon homilije nastavlja se kako je niže naznačeno.

Ako se čini prikladnim, obred se može slaviti u povezanosti sa završnom misom na dan Pedesetnice, na način da se spomen sakramenta potvrde vrši nakon homilije, a prenošenje uskrsne svijeće nakon popričesne molitve.

Spomen sakramenta potvrde

Nakon homilije svećenik uvede zajednicu u obred ovim ili sličnim riječima:

Braćo i sestre, u vazmenoj smo noći obnovili krsna obećanja. Danas, na dan Pedesetnice, koja nam ponovno objavljuje prisutnost i djelovanje Duha Svetoga, spominjemo se sakramenta svete potvrde, zazivajući Branitelja i Tješitelja, kako bi u nama porasla zauzetost i gorljivost u zajedništvu i poslanju.

Svi neko vrijeme mole u tišini. Tada predvoditelj izgovara sljedeću molitvu Duhu Svetomu, a zajednica odgovara zazivom.

- P.* Duše nestvoreni, Prapočetna snago svemira,
Posvećujuća moći Crkve,
ražari u nama darove krštenja i svete potvrde.
- O.* Dođi, Duše Presveti!
- P.* Duše života, Dahu ljubavi, Vrelo s Križa provrelo,
u srcima svojih vjernika jačaj zauzetost
da žive kao izabrani rod, kraljevsko svećenstvo,
sveti puk koji je Bogu stečen.
- O.* Dođi, Duše Presveti!
- P.* Duše Oca i Sina,
koji si sišao na Djevicu Mariju
i koji si darovan apostolima,
oživljuj i ljepotom svojih sedam darova
učini plodnom Crkvu.
- O.* Dođi, Duše Presveti!
- P.* U istome Duhu, koga smo sada zazvali, ispovjedimo svoju katoličku vjeru.

Svi mole Apostolsko *ili* Nicejsko-carigradsko vjerovanje.

Prenošenje uskrsne svijeće do krstionice i njezino gašenje

Nakon popričesne molitve, ako je krstionica na udaljenijemu mjestu od oltara, može se oblikovati procesija, u kojoj đakon ili prezbiter nose svijeću na svijećnjak kraj krstionice. Ako se pak uskrsna svijeća već nalazi kraj krstionice, obred se odvija na tome mjestu.

U procesiji se može pjevati sljedeći psalam (Ps 67):

Ant. Obasjao nas Bog licem svojim i blagoslovio nas.

Smilovao nam se Bog i blagoslovio nas, *
obasjao nas licem svojim,
da bi sva zemlja upoznala putove tvoje, *
svi puci tvoje spasenje! **Ant.**

Neka te slave narodi, Bože, *
svi narodi neka te slave!
Nek se vesele i kliču narodi, †
jer sudiš pucima pravedno *
i narode vodiš na zemlji. **Ant.**

Neka te slave narodi, Bože, *
svi narodi neka te slave!
Zemlja plodom urodila! *
Bog nas blagoslovio, Bog naš!
Bog nas blagoslovio! *
Neka ga štiju svi krajevi svjetski! **Ant.**

Slava Ocu i Sinu *
i Duhu Svetomu.
Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda *
i vijeke vjekova. Amen. **Ant.**

Predvoditelj se obrati ovim ili sličnim riječima:

Braćo i sestre, u noći koja je rodila radosno vrijeme vazmenoga slavlja, Dan koji je trajao pedeset dana, kod paljenja uskrsne svijeće zazivali smo Gospodina i pjevali Kristu-Svjetlu. Svjetlo uskrsne noći pratilo nas je ovih dana i pridonijelo da bude pred nama, da dublje razmatramo i da se spominjemo velike stvarnosti vazmenoga otajstva.

Danas, na dan Pedesetnice, na završetku vazmenoga vremena (prenosimo do krstionice i) gasimo plamen na uskrsnoj svijeći. Može izgledati da nam se time oduzima govorljiv znak, ali mi smo odgojeni u školi uskrsnulo-ga Učitelja i zapaljeni smo ognjem Duha Svetoga te smo sada mi Kristovo svjetlo koje smo pozvani nositi i svjedočiti svima s kojima se susrećemo. Sada je na nama da – poput ognjenoga stupa – prolazimo svijetom posred braće i sestara, kako bi nas Gospodin vodio prema zemlji obećanja.

Tijekom liturgijske godine ova će se uskrсна svijeća paliti osobito u dva-
ma trenutcima života Crkve: u slavlјima sakramenta krštenja, to jest na svoj
‘prvi vazam’ koji će živjeti preporođena braća i sestre; u slavlјima kršćan-
skoga sprovoda, kada će ovdje na zemlji biti slavljen njihov posljednji va-
zam i kada će po smrti ući u puninu života.

Tada jedan od čitača govori:

O, Izvore svjetla, blagoslovljena Zrako,
gorljivom čežnjom iščekivana;
moćna, neistraživa i neizreciva Zrako;
radosti svakoga dobra i viđenje konačne nade,
hvaljen i slavljen, Kriste Spasitelju,
Kralju slave, sigurnosti života,
ispuni slabost našega glasa
svojom svemoćnom Riječju
i primi ga kao ugodan prinos svevišnjemu Ocu.

*Kao pripjev se može zapjevati ili izreći ovaj ili neki drugi zaziv Kristu-Svjetlu,
poput: Svjetlo istinsko, prosvijetli nas! ili: Gospodin mi je svjetlost i spasenje.*

Čitač:

Sjaju slave Očeve,
ti širiš Svjetlost neugasivu.
Zrako nebeskoga Svjetla,
od tebe nam dolazi jasnoća i bistrina.
Ti si Dan koji rasvjetljuje dane,
Sunce bez zalaza, koje prodire u naša osjetila
i ulijeva plamen Duha.

O. Svjetlo istinsko, prosvijetli nas!

Čitač:

Svjetiljko doma Očeva,
ti pokazuješ put i razgoniš tmine.
Ti hraniš i jačaš slabo svjetlo u našim dušama.
Ti si Sunce pravde, Dan koji noći ne poznaje,
Jutarnja zvijezda Danica.

O. Svjetlo istinsko, prosvijetli nas!

Čitač:

Darivatelju svjetla,
sjajnijega od sunčeva žara,
sav si Svjetlo i sav si Dan,
u tvojoj Svjetlosti mi svjetlost vidimo.
Obasjaj dubine naših srdaca.

O. Svjetlo istinsko, prosvijetli nas!

Čitač:

Svjetlo mojih očiju,
Putokazu mojih traženja,
Zaštito mojih radosti,
Živi plamenu moje uljanice,
o, Bože, Svjetlosti moja,
rasvijetli moj hod,
Ti, jedina nado i utjeho naša.

O. Svjetlo istinsko, prosvijetli nas!

*Đakon ili predvoditelj slavlja ugasi plamen
na uskrсноj svijeći.*

Predvoditelj na kraju moli sljedeću molitvu:

P. Pomolimo se.

Kriste Gospodine, milosrdni naš Otkupitelju,
koji si došao na svijet i raspršio tamu grijeha,
udostoj se upaliti naše životne svjetiljke.
Neka neprestano gore u tvome hramu,
hranjene i podržavane Tobom, Svjetlom vječitim.
Neka budu osvijetljeni svi tamni prostori našega duha
i neka budu od nas uklonjene sve tame svijeta.
Daj da vidimo, razmatramo i želimo samo tebe,
samo tebe ljubimo svim srcem ljubeći bližnje
trajno u čežnji čekanja tebe
koji živiš i kraljuješ s Ocem
u jedinstvu Duha Svetoga,
Bog, po sve vijeke vjekova.

O. Amen.

Sljedi završni blagoslov i otpust ovim ili sličnim riječima:

P. Vjera u Krista uskrsloga neka uvijek obasjava naša srca,
da bismo tom nadom rasvijetlili sve životne putove.
Idite u miru, aleluja, aleluja!

O. Bogu hvala, aleluja, aleluja!

*Oкупljena zajednica na kraju može otpjevati neku prikladnu
(mariјansku) pjesmu.*

Priredio: mons. Ivan Šaško

O nadnevcima svetačkih slavlja

Pri zadnjoj liturgijskoj obnovi u liturgijskome kalendaru dogodile su se neke izmjene glede nadnevaka slavljenja svetaca. Molio bih objašnjenje o načinu određivanja datuma slavljenja spomendana ili blagdana svetaca. Vidim da to nije samo datum njihove smrti. Postoje li neki drugi ustanovljeni kriteriji za određivanja datuma slavljenja svetaca?

B. Novosel

Liturgijska spomen-slavlja svetaca i blaženika jedinstven su način navješćaja i slavljenja Kristova otajstva, pa stoga ne tvore zaseban »ciklus« slavlja nego su utkana u ritam liturgijske godine koja uprisutnjuje i u vremenu ritmizira zbilju Božjega djela spasenja. Crkva u liturgijskoj godini slavi, naime, samo jednu zbilju, Kristovo vazmeno otajstvo koje je kruna svega njegova poslanja i djelovanja u svijetu. To isto otajstvo nastavlja živjeti u Crkvi: u sakramentima, u snazi Božje riječi, u životima onih koji se posvema predaju Bogu. Slavlja svetaca ne tiču se, dakle, samo njihova života, nego se tiču Crkve i njezinoga življenja Kristova otajstva. Svetačka slavlja objavljuju kako je »Bog divan u svojim svetima«; otkrivaju mnogovrsnost darova i putova svetosti u Crkvi.

Suodnos slavljenja Kristova otajstva i čašćenja svetih stvorio je kriterije za raspored svetačkih slavlja tijekom liturgijske godine, a među prvima je nastojanje da blagdani svetaca »ne zadobiju prednost pred onim blagdanima kojima se slave sama otajstva spasenja« (SC, 111). Stoga su u liturgijskoj obnovi nakon Drugoga vatikanskoga koncila neka svetačka slavlja prenesena iz »jakih« vremena liturgijske godine (posebice došašća i korizme) u vrijeme kroz godinu (primjerice blagdan sv. Tome apostola prenesen je s 12. prosinca na 3. srpnja). Gospodnje slavlje ne ustupa prednost slavlju svetaca, a što se najjasnije očituje u odredbi da se spomendan ili blagdan svetca koji padne na 'nedjelju kroz godinu' te godine izostavlja. Na 'nedjelju kroz godinu' svetačko se slavlje može slaviti samo ako se ono (prema odredbama) slavi u stupnju svetkovine; u nedjelje svetih vremena, pak, nedjelja ne ustupa mjesto ni svetkovinama svetaca.

Kada je riječ o kriterijima po kojima je biran i određivan dan za vlastito slavlje nekoga

svetca u liturgijskoj godini, nastojalo se, gdje god je to bilo moguće, čuvati drevnu praksu Crkve da spomen-slavlja svetaca budu na dan njihove smrti, razumijevane kao dan njihova novoga rođenja (*dies natalis*). Kršćanin po smrti ulazi u još tješnji odnos s Bogom, u dioništvo u Božjoj slavi i vječnosti.

Kada je taj dan zapriječen nekim drugim slavljem, primjerice Gospodnjim slavljem ili slavljem svetca koji je na taj dan već upisan u Opći rimski kalendar, ili pak kada dan smrti sveca nije poznat, traži se drugi prikladan dan koji je povezan sa svečevim životom u Kristu. Kao prikladni dani mogu se uzeti: dan krštenja, dan svećeničkoga (ili biskupskoga) ređenja, dan kojim se slavi spomen na pronalazak svečeva tijela (*inventio corporis*) ili na prijenos tijela na mjesto gdje se svetac posebno časti (*translatio*). Ako ne postoji neki takav prikladan datum, ili ako su i takvi dani zapriječeni drugim slavljinama, za vlastito slavlje svetca traži se najbliži slobodan dan.

Nove liturgijske odredbe ističu da u odabiru dana na koji će u liturgijski kalendar biti upisan neki blaženik ili svetac nije uputno odabrati dan beatifikacije ili kanonizacije dotičnoga svetca. Na sličan se način više ne izdvaja dan svečeva rođenja kao mogući prikladan dan za vlastito slavlje. Tim odredbama, iznesenima u Priopćenju Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata (1997.) izmijenjene su, dopunjene i pojašnjene neke odredbe iz Upute o partikularnim kalendarima iz 1970. godine.

Iz ovih nekoliko naznaka može se uočiti da Crkva časti svetce zbog njihove životne proslave Krista i konačne proslavljenosti u Kristovoj slavi te zbog toga što u njihovu životu pronalazi primjer nasljedovanja Kristove svetosti. Svaki svetački blagdan proslava je Krista i njegova otajstva, očitovanoga u životu Crkve. ■

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL

Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050 • faks: +385 (0)1 5635 051

e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

Ispit savjesti

PRIPREMA ZA SAKRAMENT POMIRENJA — ISPOVIJEDI

PRIREADIO: **mons. Ivan Šaško**

Knjizicu po cijeni od 5,00 kuna možete naručiti na narudzbe@hilp.hr

ili na broj telefona **+385 (0)1 5635 050**. Troškovi poštarine nisu uračunati u cijenu.

Za župne urede, koji za svoje vjernike žele naručiti više primjeraka, predviđeni su posebni popusti*:
50 primjeraka – 125,00 kn; 100 primjeraka – 225,00 kn; 200 i više primjeraka – 400,00 kn.

*Navedeni popust odnosi se samo na župe i pretpostavlja da knjižica nije namijenjena za daljnju prodaju.

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 13,00 kn. Inozemstvo: 3,70 EUR; 4,50 CHF; 6,20 USD; 6,20 CAD; 7,50 AUD
Godišnja pretplata: 169,00 kn. Inozemstvo: 48 EUR; 58 CHF; 80 USD; 80 CAD; 97 AUD • BiH, SRB, MNE: 36 EUR

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Marija Ujević Galetović: Vratnice
Katedrale u Požegi, 2016. (detail)